

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет геоінформаційних систем і управління територіями

Кафедра геоінформатики і фотограмметрії

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

на тему:

Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України/Sports tourism in Germany:
experience for Ukraine

Метленко Олег Валерійович

Київ – 2023 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет геоінформаційних систем і управління територіями

Кафедра геоінформатики і фотограмметрії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

проф., д.т.н. Карпінський Ю.О.

“16” 10 2023 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України/Sports tourism in Germany:
experience for Ukraine

Виконав студент групи ТУРм-22
242 «Туризм»

Геоінформаційні системи і технології
Метленко О.В.

Керівник: Кучеренко Н.М.
Ідентичність підтверджую

Київ 2023 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: Геоінформаційних систем та управління територіями

Кафедра: Геоінформатики і фотограмметрії

Освітній рівень: «магістр за ОПШ»

Спеціальність: 242 «Туризм»

Спеціалізація: Туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

_____ доцент., к.т.н. Нестерненко О. В.

«16» 10 2023 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Метленко Олег Валерійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України/Sports tourism in Germany: experience for Ukraine

затверджена наказом ректора КНУБА №2429/2 від «16» 10 2023 року

2. Керівник роботи Кучеренко Наталія Миколаївна

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання студентом роботи до захисту: 21 грудня 2023 р.

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Р. 1. Теоретичні основи дослідження спортивного туризму

Р. 2. Характеристика спортивного туризму в Німеччині

Р. 3. Характеристика спортивного туризму в Україні

Р. 4. Імплементация досвіду німецького спортивного туризму туризму для України (на прикладі велотуру „ 6 Städte Nordrhein-Westfalens")

Додатки.

5. Графічний матеріал за розділами

Р. 1. Відсутні

Р. 2. Кількість людей у Німеччині, які займаються альпінізмом; Висота найвищих гір Німеччини; Гірськолижні курорти Німеччини; Міжміські пішохідні стежки Німеччини; Найпопулярніші стежки Німеччини; Найбільш відвідувані та найпопулярніші велосипедні шляхи Німеччини;

Р. 3. Висота найвищих гір України; Скелелазні райони України; Найпопулярніші гірськолижні комплекси України; Найбільші річки України; Найбільш відвідувані та найпопулярніші велосипедні шляхи України;

Р. 4. Велосипедний маршрут „6 міст Північної Рейн-Вестфалії”

Додатки.

6. Календарний план виконання роботи:

Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)
Розділ 1. Теоретичні основи дослідження спортивного туризму. Поняття та класифікація спортивного туризму. Особливості спортивного туризму. Методи дослідження.	02.10.2023
Розділ 2. Характеристика спортивного туризму в Німеччині. Альпінізм. Гірськолижний туризм. Пішохідний туризм. Водний туризм. Велосипедний туризм.	13.10.2023
Розділ 3. Характеристика спортивного туризму в Україні. Альпінізм. Гірськолижний туризм. Пішохідний туризм. Водний туризм. Велосипедний туризм.	01.11.2023
Розділ 4. Імплементация досвіду німецького спортивного туризму туризму для України (на прикладі велотуру „6 Städte Nordrhein-Westfalens"). Сильні сторони спортивного туризму в Німеччині. Маршрут велотуру „6 Städte Nordrhein-Westfalens"	13.11.2023
Остаточне оформлення роботи	20.11.2023
Направлення роботи на рецензування, перевірку на плагіат	27.11.2023
Попередній захист роботи на кафедрі	06.12.2023

7. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Розділ 1.			
Розділ 2.			
Розділ 3.			
Розділ 4.			

8. Дата видачі завдання 21.12.2023 р.

Зав. кафедри _____ Карпінський Ю.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____ Кучеренко Н.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Студент _____ Метленко О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (summary) До атестаційної роботи студента:		Метленко Олег Валерійович	
ЗВО	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема	Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України/Sports tourism in Germany: experience for Ukraine		
Освітній ступень	Магістр за освітньо-науковою програмою навчання		
Факультет	Геоінформаційних систем та управління територіями		
Кафедра	Геоінформатики і фотограметрії		
Спеціальність	242 Туризм		
Спеціалізація	Туризм		
Керівник	Кучеренко Наталія Миколаївна		
Обсяг роботи:	Пояснювальна записка, стор.	Розділів	Графічних матеріалів: (таблиць, рисунків)
	81	4	4 табл., 13 рис.
Розділ 1	Розглянуто поняття та класифікацію спортивного туризму. Викладено визначення та види спортивного туризму. Зазначено особливості спортивного туризму. Визначено методи дослідження роботи.		
Розділ 2	Охарактеризовано основні види спортивного туризму Німеччини – альпінізм, гірськолижний туризм, пішохідний туризм, водний туризм та велосипедний туризм.		
Розділ 3	Охарактеризовано основні види спортивного туризму України – альпінізм, гірськолижний туризм, пішохідний туризм, водний туризм та велосипедний туризм.		
Розділ 4	Визначено сильно сторони спортивного туризму в Німеччині. Створення велотуру у Німеччині „6 Städte Nordrhein-Westfalens". Зазначені основні моменти, які можуть допомогти у розвитку спортивного туризму в Україні.		
Висновки по роботі:	Було доведено, що спортивний туризм ж важливим видом туризму для розвитку економіки в країні. Впровадження велотуру, яке може сприяти розвитку спортивного туризму у Німеччині, як досвід для України.		
Ключові слова: спортивний туризм, альпінізм, гірськолижний туризм, пішохідний туризм, водний туризм, велосипедний туризм.			
Keywords: sports tourism, mountaineering, ski tourism, hiking tourism, water tourism, bicycle tourism.			

Укладач: _____ /Метленко О.В./

Керівник: _____ /Кучеренко Н.М./

«_____» _____ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ	
1.1. Поняття та класифікація спортивного туризму.....	9
1.2. Особливості спортивного туризму.....	12
1.3. Методи досліджень.....	21
РОЗДІЛ II. ХАРАКТЕРИСТИКА СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ	
2.1. Альпінізм.....	25
2.2. Гірськолижний туризм.....	27
2.3. Пішохідний туризм.....	31
2.4. Водний туризм.....	36
2.5. Велосипедний туризм.....	38
РОЗДІЛ III. ХАРАКТЕРИСТИКА СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	
3.1. Альпінізм.....	42
3.2. Гірськолижний туризм.....	44
3.3. Пішохідний туризм.....	48
3.4. Водний туризм.....	50
3.5. Велосипедний туризм.....	53
РОЗДІЛ IV. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ НІМЕЦЬКОГО СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ ДЛЯ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛОТУРУ „6 STÄDTE NORDRHEIN-WESTFALENS")	
4.1. Сильні сторони спортивного туризму в Німеччині.....	58
4.2. Маршрут велотуру „6 Städte Nordrhein-Westfalens".....	60
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

На сьогоднішній день спортивний туризм може мати важливе значення і є актуальним, як для Німеччини, так і для України. Туризм у Німеччині в загальному один з найрозвиненіших у світі і відіграє важливу роль в економічному плані. Що не можна сказати про туризм в Україні, який на низькому рівні, але має необмежений потенціал в розвитку. Спорт є невід'ємною частиною життя та позитивно впливає на організм людини, підтримуючи здоров'я та відмінну фізичну форму. Спортивний туризм здійснює різноманітні спортивні, оздоровчі, рекреаційні, пізнавальні, виховні, економічні та інші функції, а також має потенційні можливості у вдосконаленні туристично-спортивного руху в країні. Необхідність детального вивчення та більшого вдосконалення видової складової спортивного туризму пояснюється збільшенням туристичних потоків країни з року в рік, що спонукає до більших можливостей використання цього виду спортивного дозвілля та збереження екології навколишнього середовища по всій території Німеччини. Те ж саме стосується і України, але туристичні потоки значно відрізняються від вищедосліджуваної країни.

Німецькі вчені з інституту природи, спорту та екології детально вивчали тему спортивного туризму, економічних чинників спорту у туризмі, здоров'я та відпочинку у туризмі, розвиток продуктів, призначення та управління ресурсами у спортивному туризмі. Професори Ральф Рот та Юрген Шварк в 2017 році опублікували спеціальний випуск, який стосується напрямків розвитку, управління та розвитку продукту спортивного туризму. Також, дослідженнями розвитку спортивного туризму займалися багато вітчизняних та закордонних вчених, таких, як М.П. Мальська, В.В. Худо і В.І. Цибух, В.В. Абрамов, П. де Кнопа та Дж. Стендевен, Джеймс Е.С. Хігхем, Х.Дж. Гібсон та інші.

Базовою умовою подальшого динамічного розвитку спортивного туризму є створення його ефективної національної моделі як масового самодіяльного спорту та спорту вищих досягнень, яка сприяла зростанню спортивної майстерності туристів.

Об'єкт дослідження – спортивний туризм Німеччини та України.

Предмет дослідження – організація спортивного туризму у Німеччині та Україні.

Мета – комплексна характеристика та дослідження наявних туристичних ресурсів для створення власної пропозиції веломаршруту та розвитку спортивного туризму у Німеччині та Україні.

Основні завдання:

- Розкрити зміст поняття „Спортивний туризм”
- Проаналізувати види та форми спортивного туризму
- Дати характеристику основним видам спортивного туризму в країнах
- Проаналізувати стан розвитку спортивного туризму в країнах
- З'ясувати проблеми та визначити перспективи використання спортивного туризму для України, на прикладі туристичного маршруту.

Інформаційна основа роботи дослідження сформована на базі наукових праць (підручники, довідники, статті, публікації) німецьких вчених, статистичних, бібліографічних та інтернет джерел. Робота складається із 4 розділів, вступу, висновку, списку використаних джерел та додатків.

Розділ І.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОРТИВНОГО
ТУРИЗМУ

					ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата				
Виконав		Метленко О.В.			Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України	Літ.	Арк.	Аркушів
		Кучеренко Н.М.					8	15
Керівник		Кучеренко Н.М.				КНУБА, група ТУРм-22		
Зав. каф.		Карпінський						

1.1. Поняття та класифікація спортивного туризму

Спортивний туризм - різновид туризму з подолання певної відстані земної поверхні, яку називають маршрутом. При цьому під "земною поверхнею" мається на увазі не лише ґрунтова поверхня Землі, а також і кам'яна, і водна. Під час проходження маршруту долаються різні специфічні природні перешкоди. Наприклад, гірські вершини (у гірському туризмі) або річкові пороги (у сплавах річками) [35, с.63].

Спортивний туризм є активним, а часто і екстремальним видом подорожей. Він має на увазі автономне подолання великих відстаней і різних локальних перешкод, що вимагає від туриста фізичної сили, міцного здоров'я і володіння різними навичками. На відміну від звичайних маршрутів, траси для спортивного туризму класифікуються за рівнями складності [36, с.142].

Вони визначаються наявністю на шляху всіляких перешкод - вершин, перевалів, каньйонів, скель, річкових порогів, льодовиків і т.д. Подолання маршрутів певної довжини і складності дає право туристу на отримання спортивного звання - від юнацького розряду до майстра спорту міжнародного класу.

Спортивний туризм зазвичай проходить в групах, як правило, до складу команди входить 5-10 чоловік, або ж більше.

Спортивний туризм є невід'ємною складовою загальнодержавної системи фізичної культури і спорту та спрямований на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини шляхом її залучення до участі в спортивних походах різної складності та змаганнях зі спортивного туризму.

Спортивний туризм є важливим засобом сприяння підвищенню соціальної та трудової активності людей, задоволення їх моральних, естетичних та творчих запитів, життєво важливої потреби взаємного спілкування, розвитку дружніх стосунків між народами і зміцнення миру.

Спортивний туризм має на меті спортивне вдосконалення в подоланні природних перешкод. Це означає вдосконалення всього комплексу знань, умінь і навичок, фізичної підготовленості, необхідних для безпечного пересування людини по місцевості, насиченою природними перешкодами, в процесі походу.

У спортивному туризмі основний мотив занять - розвиток і підвищення рівня знань, умінь, навичок подолання природних перешкод різних форм природного рельєфу. Основний результат занять - спортивне вдосконалення, включаючи фізичне і духовне вдосконалення людини в природних умовах, оздоровлення; фізичний і духовний розвиток людини; естетичне і морально-вольове виховання пізнання історії та сучасності, культур і звичаїв місцевого населення; дбайливе ставлення до природи та поваги до національних традицій [35, с.63].

Спортивний туризм є одним з наймасовіших видів спорту. Він має багатовікову історію і традиції, які містять не тільки спортивну складову, а й особливе світосприйняття любителів пригод, а також незвичайний спосіб життя. Спортивний туризм включає в себе безліч всіляких напрямків:

- Альпінізм - підкорення гірських вершин і проходження перевалів за визначеними маршрутами;
- Гірський туризм - походи на висоті понад 3000 м з подоланням локальних перешкод;
- Пішохідний туризм - переміщення на рівнинах і гірській місцевості, на висоті менше 3000 м;
- Водний туризм - сплави по річках на плотах, байдарках, каяках, рафтах, вітрильний туризм;
- Автотуризм - ралі та інші гонки за маршрутами, що містить категоровані перешкоди;
- Лижний туризм - гірськолижні спуски, сноубординг, гонки на лижах по пересіченій місцевості;
- Велосипедний туризм - велопробіги різної складності, командні змагання в велоперегонах.

Нерідко практикується комбінований спортивний туризм, коли на одному маршруті мандрівникам доводиться долати перешкоди, властиві його різним видам. Така форма змагань отримала назву туристичне багатоборство.

Спортивний туризм має певні розрядні вимоги для отримання спортивних звань і розрядів. Спортивний туризм за рівнем відноситься до соціального, за формою організації - до самодіяльного, за фізичним навантаженням - до активного, за складом учасників - до групового.

Деякі види туризму включені до спортивної класифікації як частини спортивного туризму. Зрозуміло, що ці види туризму можуть розвиватися в рамках будь-якого типу туризму, але в спортивному туризмі вони нормовані певними вимогами щодо тривалості, протяжності маршруту і природних перешкодах в походах і подорожах.

Види туризму, які не включені до спортивної класифікації, різноманітні. До найбільш відомих з них належать: гірськолижний, водо-моторний, кінний та інші види туризму [36, с.106].

Залежно від складності подоланих перешкод, району походу, автономності, новизни, довжини маршруту й ряду інших його факторів, характерних для різних видів спортивного туризму, по зростаючій складності походи поділяються на:

- **походи** на вихідних;
- **походи** I - 3 ступеня складності - в дитячо-юнацькому туризмі;
- **категорійні** походи. У різних видах туризму число категорій складності різна: у пішохідному, гірському, водному, лижному, велосипедному та спелеотуризм - шість категорій складності (к. с.); В автомо- і вітрильному туризмі - п'ять; в кінному - три.

За видами спортивний туризм різниться:

- **пішохідний** туризм - пересування на маршруті проводиться в основному пішки;
- **лижний** туризм - пересування на маршруті здійснюється в основному на лижах;

- *гірський* туризм - піші походи в умовах високогір'я;
- *водний* туризм - сплав по річках залежно від категорії, річки, як правило, гірські;
- *спелеотуризм* - подорожі по підземних порожнинах;
- *вітрильний* туризм - подорожі на суднах під вітрилом по морю або акваторіями великих озер;
- *на засобах пересування* - розділ, що включає в себе велосипедні, кінні та авто-мото подорожі;
- *комбінований* туризм - подорожі, що поєднують в собі елементи різних видів туризму;

За віково-соціальною ознакою спортивний туризм поділяється на:

- *дитячий* туризм;
- *юнацький* туризм';
- *дорослий* туризм;
- *сімейний* туризм;
- *туризм* для людей з обмеженими можливостями [30].

Зазначена вище інформація характеризує спортивний туризм, її складові, поняття. Спортивний туризм, як такий, можна використовувати для задоволення своїх спортивних потреб, так і занять спортом на професійному рівні. Різні види спортивного туризму вимагають певної фізичної підготовки і різної складності подолання перешкод. В загальному характеризуючи, можна сказати, що даний вид туризму є багатофункціональним і різноманітним.

1.2. Особливості спортивного туризму

В даному розділі будуть детально описані обрані види спортивного туризму та їх особливості. Обраними видами спортивного туризму для аналізу являються: *альпінізм, гірськолижний, пішохідний, водний та велосипедний туризм.*

Альпінізм - це діяльність, спрямована на сходження на гірські вершини. Альпінізмом займаються дві і більше людини. У процесі сходження альпініст долає перешкоди на шляху.

Види рельєфу умовно можна поділити на три основні частини:

- Сніговий;
- Льодовий;
- Скельний;

Кожен тип рельєфу можна зустріти у різних формах, наприклад: засніжений схил гори, або це може бути сніговий хребет або карниз, чи покритий коридор або льодовик, з снігом. Важкий ущільнений сніг, твердий, як бетон, називають фірном. Так само незасніжені льодовики також можна віднести до льодовикового рельєфу. Також льодовими можуть бути: схили, хребти, замерзлі водоспади тощо. Як і скелі, вони варіюються від пішохідних хребтів до навісних стін.

Залежно від крутизни, стану, наявності полиць, тріщин та інших факторів складність кожного рельєфу може бути різною. У різних країнах / регіонах існують різні способи оцінки складності маршрутів або певних частин маршрутів, тому для альпіністів необхідно надати різні типи вказівок щодо оцінки маршруту.

Як правило, альпіністи піднімаються на гору за певними маршрутами. На горі може бути кілька маршрутів різної складності. Опис маршруту допомагає зрозуміти підготовку до нього і зрозуміти складність її проходження. Також є деякі нові або частково нові маршрути, які йдуть вгору, наприклад, альпініст повинен ретельно підготуватися до підйому, бо бувають різні ситуації, що буде в невідомому районі. Залежно від основної місцевості маршрут може бути: кам'янистим, крижаним, сніговим або комбінованим.

Альпіністи використовують різне спорядження для підйому, наприклад:

- Кішки для фірну та для льоду;
- Льодоруби класичні для пересування по засніженій місцевості;
- Льодові інструменти для льодових сходжень;
- Декілька видів мотузок для страхування;

- Спеціальна страхувальна система, яка одягається і слугує тримачем під час падіння;
- Спеціальні черевики для пересування в пересічній місцевості;
- Для маршрутів по скелям використовується спеціальне взуття – скельники;
- Шолом для захисту голови від падаючих шматків каміння;

Залежно від висоти підйому бувають різні типи сходжень. У нижніх горах, від рівня моря до 2500-3000 м, основною перешкодою для альпіністів є складність рельєфу. На висоті понад 3000 м складність додають так звані "гірські хвороби". Це проявляється як реакція організму на низький зовнішній тиск і невелику кількість кисню в повітрі. Чим вищий рівень моря, тим менший кисень і зовнішній тиск, тому що кисень, який легко доступний на малих висотах, надзвичайно важко досягти на великій висоті. У важких випадках «гірська хвороба» ускладнюється набряком легенів або мозку, що насправді заважає людині самотійно рухатися і часто має летальні наслідки. Ці фактори необхідно враховувати при плануванні підйому. Процес адаптації до діяльності в ненормальних умовах називається акліматизацією [1].

Піднімаючись на гору, з висоти більш ніж 7000 метрів зазвичай використовується кисень у циліндрі, що значно сприяє відновленню організму після фізичних навантажень і втоми.

При сходженні на гору поступово знижується температура. Для того, щоб контролювати температуру тіла потрібно обов'язково мати спеціальний одяг, який витримує низькі гірські температури.

Стилі сходження на гору – альпійський та гімалайський.

Альпійський стиль - поступове сходження знизу вгору, потім вниз. Сходження може тривати один день або кілька днів. Альпіністи постійно носять все спорядження та продукти харчування з собою. Якщо сходження на гору заплановане на один день і група не встигає по часу спуститися, ночівля проходить на маршруті. Цей тип ночівлі називають «холодним», оскільки альпіністи не беруть на гору ні спальних мішків, ні наметів для сходження на день, і повинні

використовувати наявні методи, щоб залишитися на ніч. Зазвичай це обмотана мотузка нижче стегон, ноги в рюкзаку та пуховик на тіло.

Відмінність у гімалайському стилі полягає в тому, що сходження проводиться під час попередньої підготовки маршруту та створення проміжного табору. З самого початку створюється базовий табір куди доставляється весь провіант задля комфортного перебування та відпочинку. Згодом відбувається поступове сходження на гору і встановлюються проміжні табори. В усі табори зносять все спорядження та запаси їжі. Перед останнім сходженням на вершину встановлюється останній табір - „штурмовий”. Перед завершенням підняття в гору альпіністи спускаються в базовий табір для відпочинку. Всі скелелазіння в альпінізмі починаються з табору і закінчуються тут. Момент, коли група стоїть на вершині, є лише серединою підйому, а шлях вниз, як правило, довжиною шляху до вершини. Зазвичай для спуску використовується найпростіший маршрут на горі, але після підйому на вершину навіть найпростіший маршрут вимагає сили та концентрації [37].

Альпінізм поєднується з екстремальним туризмом, коли іде мова про скелелазіння. Проводиться такий вид альпінізму в супроводі інструктора та за наявності підготовки. Існують два види скелелазіння: болдерінг та сходження на скелю з допомогою мотузки.

Болдерінг - сходження на великі скелі без мотузок. Для цього знаходять спеціальні точки та вибудовують лінії для підняття на скелю. Іноді така скеля може досягати висоти п'яти метрів і більше. Щоб захиститися від падіння каменів, альпіністи використовують спеціальні матраци - крешпади. Цей вид скелелазіння є найбільш вражаючим, оскільки альпініст інтегрований з природою і може повністю сконцентруватися на маршруті. Проходження важкої складності. Для успішного скелелазіння зі спорядження використовуються скельники.

Скелелазіння з мотузкою – вид діяльності, який здійснюються за заздалегідь підготовленими маршрутами, які мають гачки для страхування та станції в кінці сходження. Мотузки для сходження бувають статичні та динамічні. Додатковим

спорядження слугує страхова система, скельники та спеціальний шолом для голови [26].

Гірськолижний туризм є особливим видом туризму, оскільки це комбінований вид туризму, що включає такі види елементів: оздоровчий, дозвіллевий, аматорсько-спортивний, екотуризм. Гірськолижний туризм - переважно зимовий вид туризму. Для створення туристичних продуктів гірськолижний туризм є капіталомістким та трудомістким видом туризму. Цей вид туризму має безліч характеристик, що відрізняють його від інших більш простих видів [29].

Гірськолижні походи проводяться переважно в зимовий період при наявності стійкого снігового покриву і температурі нижче 0°C. Необхідними умовами для участі в є хороша холодостійкість, здатність не втрачати форму при стійких низьких температурах, та не в останню чергу, мати правильний психологічний баланс. Ще одна особливість гірськолижного туризму полягає в тому, що турист повинен нести великий тягар. Вага рюкзака лижника на 15-20% перевищує вагу багажу мандрівника, який подорожує влітку. Причина - потрібний теплий одяг, запасний одяг, спеціальне обладнання, великий запас їжі. Одяг повинен мати функціональність, довговічність, легкість, морозостійкість та стійкість до вітру, бажано пух або вовна. Особлива увага стосується лиж для походів. Вони повинні бути надійними, міцними та легкими в управлінні. Хоча іноді використовуються мисливські межі, пріоритет слід надавати модифікаціям туристів. Напівжорстке кріплення для лиж. Бажаний конусний дюралевий стрижень з надійним кільцем та гострим штифтом. Для зимових походів необхідно використовувати чохла для бахил - ті, що виготовлені з нейлону або інших легких водонепроникних матеріалів - які допомагають запобігти намоканню взуття та перегріванню ніг. Для рук використовуються спеціальні рукавички: з вовни, з хутра та робочі брезентові, які слід надіти як основний утеплювач. Для обличчя використовують спеціальні вітрозахисні маски [16].

Під визначенням *пішохідний туризм* розуміється два слова – туристичний похід. Туристичний похід являє собою пішу подорож з рюкзаком за певним

маршрутом на гірській або рівнинній місцевості, приготування їжі на багатті та ночівлею в наметі. Хоча це поняття розуміється ще як форма тривалої ходьби протягом декількох годин.

На сьогоднішня піший туризм - це більше всього дозвілля та спорт. Даний вид пов'язаний з природою та є важливим фактором для літнього туризму. У холодну пору року снігові прогулянки останнім часом стали популярним зимовим видом спорту.

Розрізняють безцільний та цілеспрямований похід. Безцільні походи служать самоціллю, збудуванням чи зміцненням, тоді як цілеспрямовані походи раніше мали такі причини, як дослідження, пошук роботи, прокатки, політ чи торгівля або, в ширшому розумінні, військові походи.

Піші прогулянки гірською місцевістю відомі як гірські походи, хоча межі між пішим туризмом, гірськими походами та альпінізмом точно не визначені. Крім усього іншого, альпінізм відрізняється від гірських походів необхідністю піднятися, внаслідок чого про "сходження" говорять лише тоді, коли вам потрібно допомогти руками. У специфікації шкали походів SAC Швейцарський альпійський клуб зазначає, що альпінізм починається там, коли принаймні одному члену групи потрібні допоміжні засоби для альпінізму (такі як крижаний сокира, мотузка, корчі тощо). Якщо, незалежно від місцевості, допомога не потрібна через досвід та знання екскурсантів, екскурсія вважається гірським походом. Гірський туризм стає висотним походом, коли це відбувається на велику висоту, без істотних відмінностей в висоті. Від перетину або переходу відбувається, коли гірський перевал повинен перевищити і шлях більшої частини укриття веде до наступного.

Далекі піші прогулянки називаються пішохідними екскурсіями, які ведуть на великі відстані, і кілька днів для подорожі по одному маршруту. Далекі походи - це коли міжміські стежки взаємопов'язані. Трекінг - це піші прогулянки на довгі відстані від позначених маршрутів. У молодіжному русі та розвідниках походи з наметом зазвичай називають поїздкою в подорож. Походи зазвичай тривають вихідні, або до трьох тижнів.

Скандинавська ходьба, яку запозичили з Фінляндії, являється ще одним видом оздоровчо-спортивного туризму, яка на даний момент стає більш популярнішою під терміном „Північні походи”. Цей тип рухів палицями був спеціально розроблений для туристів і підходить для великих дистанцій.

Нічні походи - це походи, які здебільшого проводяться в темний час доби. Під керівництвом дорослих подібні походи є популярною і звичною практикою, особливо серед груп дітей та молоді в рамках шкільних поїздок або свят. Ідея блукання відіграє досить підлеглу роль порівняно з ефектом жаху. Часто нічний похід влаштовується як факельна процесія.

Геокешинг - це різновид електронного пошуку скарбів або полювання на сміття, при якому GPS-приймачі зазвичай використовуються для навігації. Геокеші з кількома проміжними станціями (мультикеш-пам'ятками) в природі є основою для піших прогулянок і роблять піші прогулянки привабливими для нових, переважно молодих цільових груп.

Більш гострим видом піших прогулянок є швидкісний піший туризм . Це означає швидкі походи з палицями та легким спорядженням на вимогливій місцевості. Швидкі походи можна використовувати як баланс для багатьох зимових видів спорту, таких як лижні перегони, катання на лижах, а також оптимальна підготовка виступати в рамках підготовки до різноманітних змагань або для вдосконалення власних фізичних та координаційних навичок. Палиці служать для стабілізації тіла з одного боку, а з іншого боку вони також тренують м'язи верхньої частини тіла. Швидкісний похід також можна практикувати як самостійний вид спорту. З цієї причини часто проводяться спеціальні змагання для швидкісних туристів, на яких доводиться опановувати різні дистанції різного ступеня складності [55].

Водний туризм можна віднести до екстремального відпочинку, який представляє деяку небезпеку для життя та здоров'я людини. Однак водний туризм - один із найпопулярніших видів сучасних подорожей. В основі даного виду туризму лежить подолання різних водних маршрутів, такі як морські та річкові, і здійснюються на безліч засобах пересування на воді. Водні подорожі пов'язані з

сильними глибокими позитивними емоціями, гострими відчуттями та складними маршрутами. Водний туризм поєднує задоволення від пригод зі здоровим способом життя, що дуже важливо.

Види водного туризму:

- Сплави по річках
- Рафтинг
- Яхтинг
- Каякінг
- Дайвінг

Сплави по річках - динамічна рекреаційна діяльність, яка передбачає рух по течії на гумових надувних човнах, байдарках, плотах та катамаранах. Цей вид подорожі можна здійснити по тихій і широкій річці або по бурхливому гірському потоку. За швидкістю процесу та складністю маршруту його складність поділяється на шість рівнів. Чим він вищий, тим більшому ризику піддаються туристи. Наприклад, шоста категорія складності передбачає наявність на річці порогів, і пройти такий маршрут під силу тільки досвідченим спортсменам.

Рафтинг є екстремальною модифікацією сплаву на спеціальних надувних човнах, які називаються рафти. Як правило, вони розраховані на 6-8 осіб, на відміну від каяків чи катамаранів. Сплав проводиться по бурхливій гірській річці і являє собою командну поїздку. Кожен член екіпажу має власну функцію, не лише безпека сплаву, але й життя товаришів також залежить від спільних зусиль усіх членів команди.

Яхтинг розуміють ще під поняттям „вітрильний туризм”. Здійснюється в більшості на великих водоймищах, від широких річок до величезних морських просторів. На додаток до задоволення від подорожей, яхти також дозволяють туристам познайомитися з далекими містами та країнами або дозволяють насолоджуватися незайманими природними пейзажами.

Каякінг - одна з найбільш екстремальних та складних водних екскурсій, яка вимагає чудових навичок спортсменів. Назви основних видів каяків – сплав, родео та гребний слалом. Подорож здійснюється на невеликих одномісних човнах або

рідше на двомісних човнах-байдарках. Як правило, каякінг - це водна подорож для одиноких туристів, які не бояться кинути виклик бурхливій гірській річці та отримати адреналін від сплаву один на один з природою.

Завдяки винаходу акваланга, підводне плавання стало досить поширеним видом водного туризму. Сучасне обладнання для дайвінгу та ефективна система тренувань роблять його доступним майже для всіх людей, що мають хороше здоров'я. Сьогодні це абсолютно безпечний, комфортний і недорогий вид розваги. Люди з активними тенденціями до розваг можуть віддати перевагу занурення у невідому прірву морського дна пляжного відпочинку [2].

Відповідно до існуючих загальних визначень, під *велосипедним туризмом* розуміють ті взаємозв'язки та явища, які виникають в результаті використання велосипедів будь-якого виду з метою дозвілля та відпочинку не за місцем проживання. Це включає короткі та одноденні поїздки, а також нічні поїздки. Не лише ті велосипедисти, для яких їзда на велосипеді є головним мотивом подорожей, а й ті, хто лише періодично займається цією діяльністю під час своєї поїздки, сприяють підтримці велотуризму. Відповідно, слід говорити про велотуризм у вужчому та ширшому розумінні. Велосипедний туризм можна виділити за такими визначеннями:

- Велотуризм у вужчому розумінні включає всі поїздки, де їзда на велосипеді може бути головним мотивом екскурсії або подорожі. Це можна визначити, серед іншого, з опису типу відпустки як "велосипедні канікули" та одночасного вказівки на "часте" використання велосипедів під час відпустки.
- Велотуризм у широкому розумінні описує мережу взаємовідносин, яка виникає внаслідок одного або декількох разів на велосипеді під час екскурсії чи подорожі, але не будучи основною причиною цього. Тут є й інші мотиви подорожей (релаксаційні, пляжні, культурні тощо) на передньому плані та їзда на велосипеді розглядається лише як одне з кількох видів діяльності під час канікул.

- Крім того, в рамках цього базового дослідження слід розрізняти велосипедистів (= без ночівлі) та велосипедистів (= з ночівлями). Таким чином, завдяки своїй головній мотивації, велосипедисти також можуть бути включені до велотуризму у більш вузькому розумінні.

Велотуристів можна розділити на різні групи відповідно до їх соціально-демографічних або поведінкових особливостей: велосипедисти, сімейні велосипедисти, велосипедисти, що відпочивають тощо.

Подорож проходить у формі або етапного циклового туру, або циклічного туру по місту, або туди-назад. Можлива також комбінація:

- Етапи велосипедного туру: Місце поїздки змінюється щодня. Початкова і кінцева точки не однакові; також відоме як "велосипедна екскурсія на великі відстані" або "велосипедна подорож-екскурсія";
- Місцевий велосипедний тур: кілька ночівель на одному місці з поїздками в сусідньому регіоні;
- Туди-назад: подібний до визначеної поїздки із щоденною зміною місць. Однак вихідний старт і фініш однакові.

На додаток до цих поїздок, у яких велоспорт - це самостійна діяльність, існують також пасивні поїздки, мотивовані велосипедним туризмом, а саме у формі відвідування велосипедних заходів або ярмарків. Однак цей тип не має такого значення у велосипедному туризмі [47].

1.3. Методи дослідження

В основному загальні методи дослідження спортивного туризму близькі з загальнонауковими способами дослідження.

Наукове дослідження – це цілеспрямоване вивчення об'єкта чи явища. У ньому використовуються методи науки. Розкриваючи закономірності розвитку даного об'єкта чи явища, формується нове знання на тему нього, пояснюються закони його функціонування і вказуються чи передбачаються шляхи та форми використання одержаного знання в інтересах суспільства.

Емпіричні дослідження спрямовані безпосередньо на об'єкт, який вивчається і будується на основі спостережних та експериментальних даних. У процесі емпіричного дослідження встановлюються, систематизуються та узагальнюються нові факти.

Теоретичні дослідження пов'язані з удосконаленням і розвитком понятійного апарату науки і спрямовані на пізнання об'єктивної реальності в її зв'язках і закономірностях.

Дослідницька діяльність туристичної діяльності базується на сукупності принципів - загальних, основних нормативних актів, в яких на основі знання наукових законів формулюються вимоги щодо забезпечення успіху у досягненні мети. Основними методами дослідження в спортивному було використано:

- Картографічний метод було використано при дослідженні території Німеччини і України, ресурсів для розвитку даного виду туризму та створення карти веломаршруту.
- Порівняльно-географічний метод був використаний, щоб виявити найістотніші ознаки подібності й відмінності у всіх аспектах спортивного туризму різних регіонів.
- Метод відбору інтернет інформації, яким можна було дізнатись довідкову інформацію з наукових джерел. Також даним методом була відібрана база даних.
- Статистичним методом було здійснено аналіз кількісних даних та опрацювання інформації спортивного туризму, а саме відбір статистики щодо кількості пішохідних туристичних доріжок та висотні показники гір.
- Табличний метод дав змогу звести та згрупувати дані за допомогою таблиць, а саме дані про інформацію взяті зі статистики.
- Графічний методом було узагальнено статистичні дані про велосипедний, пішохідний та гірськолижний туризм.
- Метод аналізу використовувався для широкого пізнання кожного виду спортивного туризму, його складових.

- Створення велосипедного маршруту відбувалось за методом синтезу, тобто за попереднім досвідом на прикладі інших велосипедних маршрутів.

При плануванні та проведенні досліджень спортивного туризму було уникнено певних недоліків, таких як:

1. Низького рівня науково-методичних досліджень.
2. Брак глибоких теоретичних та практичних розумінь змін у національній політиці в галузі туризму.
3. Поверхневості, некритичності аналізу історії дослідницьких питань, наукової літератури та ринкової практики.
4. Використовування методів, які не можуть забезпечити необхідну об'єктивність та надійність отриманих емпіричних даних.
5. Статистичні методи, що використовувалися для обробки результатів дослідження, застосовувалися неправильно.
6. Повторень тем дослідження.

Дослідження для досягнення високого методу та наукового рівня в галузі спортивного туризму передбачають:

- обрання найбільш актуального питання;
- конкретне та позитивне підтвердження визначення, мети, завдання та теми дослідницької стратегії;
- організація чогось, фокусування на методах та дослідженнях, щоб виявити нові наукові факти, закономірності розвитку туристичних явищ та знайти шляхи оптимізації реальної туристичної діяльності;
- на основі аналізу методів структури системи та відповідних методів, правильно організувати та проводити дослідницьку роботу поетапно;
- визначити визначеність відбору та застосування понять та класифікаційних методів дослідження [17].

Розділ II.
ХАРАКТЕРИСТИКА СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ

					ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ					
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України					
Виконав		Метленко О.В.						Літ.	Арк.	Аркушів
		Кучеренко Н.М.							24	16
Керівник		Кучеренко Н.М.						КНУБА, група ТУРм-22		
Зав. каф.		Карпінський								

2.1. Альпінізм

Альпінізм, як вид спортивного туризму у Німеччині, займає визначну роль для внутрішнього туриста. Гори на півдні ідеально підходять для занять альпінізмом. Середня висота гір – 2000-2100 м. Тут можна зайнятись альпінізмом на трьох видах рельєфу гір – сніговому, льодовому та скельному. Як виглядає альпінізм можна переглянути на рис. 2.1.

Рис. 2.1 Альпінізм [38]

Кількість людей у Німеччині, які займаються альпінізмом у вільний час, за періодичністю з 2016 по 2020 рік (рис. 2.2.). Дивлячись на статистику можна проаналізувати, що кількість людей, які часто займаються альпінізмом в 2016 році мала найменші показники по зрівнянні з наступними, це можна охарактеризувати тим, що альпінізм почав розвиватися, туроператори почали пропонувати більшу кількість турів. Так само і за іншими показниками, ті, що ніколи не займались, і що інколи. Вся статистика майже на одному рівні по показникам, але все ж таки дані 2016 року мінімально відрізняються від 2018-2019 рр. Причиною можуть слугувати переваги іншим видам туризму, таким як велосипедний та пішохідний й непридатна для альпінізму погода.

Рис. 2.2 Кількість людей у Німеччині, які займаються альпінізмом у вільний час з 2016-2020 рр.

(розробка автора за [39])

Найголовнішим чинником для проведення дозвілля у вигляді альпінізму являється вибір місцевості, а точніше, гір. За частотою підкорення вершин провідне місце займає – гора Цугшпітце, як найвища гора країни та найбільш заохочувана серед туристів.

Рис. 2.3 Висота найвищих гір Німеччини

(розробка автора за [49])

Більшість гір в Німеччині зосереджені на півдні країни у Баварії. Вони входять в гірську систему Альп. Вершина Zugspitze являється найбільш популярною серед місцевого населення та туристів для сходження.

У підготовці до сходження на гори більшість туристів та місцеві жителі звертаються до спеціальних шкіл альпінізму. Найкращими та найпопулярнішими з них є Школа альпінізму Цугшпітце, яка спеціалізується на спеціальних альпійських тренуваннях та складних гірських походах, та Гірська школа Предігштуль, яка керується сертифікованим державним гірськолижним гідом IVBV. Також популярною є школа альпінізму Вацман в землях Берхтесгаденер. Всі ці школи зосереджені на півдні Німеччини в Баварських Альпах, на кордоні з Австрією [38].

Альпінізм, в загальному, виділяється як екстремальний вид туризму і для успішного сходження на будь-яку вершину Німеччини потрібно мати вище середнього рівня підготовки та необхідне спорядження. Подолання вершин також залежить від схилу місцевості та рівні безпеки. Щоб бути впевненим та підготовленим до будь-яких сюрпризів, альпіністи детально вивчають місцевість та прогнозують, де можна без проблем піднятися, а де можуть спіткати проблеми. Популярність даного виду спортивного туризму у країні Німеччина судячи по статистиці на рис. 2.2. може сказати, що німці не є заядлими альпіністами і лише невелика частка населення сходить на гору доволі часто. Для альпіністів є багато туристичних сайтів, де пропонуються тури в гори на один або декілька днів. Найпопулярніші з них зосереджені на півдні країни, на кордоні зі Швейцарією та Австрією.

2.2. Гірськолижний туризм

Гірськолижний туризм в Німеччині зосереджений у Баварських Альпах, що на півдні країни. Даний вид туризму є важливим джерелом доходу в баварських Альпах, але ця галузь туризму особливо чутлива до наслідків зміни клімату. Основною проблемою є зміна клімату. Однак, оскільки в середньостроковій перспективі (2-3 роки) очікуються серйозні наслідки, а термін амортизації інфраструктури гірськолижного курорту скорочується, інвестиції в гірськолижний

туризм можуть бути економічно виправданими в багатьох сферах. Однак, з точки зору техніко-економічних розрахунків та розмірів обладнання для прибирання снігу, враховується збільшення витрат на сніг [52].

Виділяється три гірськолижних місцевості Німеччини: Баварські, Альгойські та Берхтесгаденські Альпи. Там знаходиться безліч підйомників, готелів та курортів. Виділяється близько 16 гірськолижних курортів (рис. 2.3.). Майже всі знаходяться на півдні країни в Баварських Альпах.

Рис. 2.4 Гірськолижні курорти Німеччини

(розробка автора за [59])

Гірськолижні райони Німеччини мають великий потенціал в розвитку. Вклад інвесторів збільшить популяризацію даних курортів. В Німеччині близько 380 гірськолижних зон (додаток А).

Найважливішим фактором для зимового туризму є надійність снігу. Район в Альпах вважається надійним на снігу, якщо сніговий покрив становить щонайменше 30 см протягом принаймні 100 днів протягом 7-8 з 10 років, бажано між 16 грудня та 15 квітня. Тільки таким чином навантаження на гірськолижну трасу може бути достатньо високим, щоб зробити величезні витрати на зимовий туризм прибутковими. Нижня межа надійності снігу в Альпах зараз становить приблизно 1200 м.

Льодовики є важливим фактором привабливості багатьох зимових видів спорту. Крім того, певні ділянки льодовика зараз використовуються для таких видів діяльності, як катання на лижах, походи на льодовик або крижані труби. Знову ж таки, головна проблема танення снігу та льодовиків являється зміна клімату, причому змінюється температура повітря надзвичайно швидко, що є проблемою для економіки та туризму в цілому [59].

Найпопулярніші гірськолижні курорти серед туристів в Німеччині:

1. Граміш-Класик Схили – довжина трас: синій 13 км., червоний 19 км., чорний 16 км. Вартість скіпасу: Дорослі – 43 євро, підлітки – 34,5 євро, діти (до 14 років) – 23,5 євро.
2. Браунек Схили – довжина трас: синій 6 км., червоний 22 км., чорний 4,5 км. Вартість: Дорослі – 36 євро, підлітки – 33 євро, діти (до 14 років) – 19 євро.
3. Фельдберг Схили – довжина трас: синій 27 км., червоний 30 км., чорний 6 км. Вартість: Дорослі – 36 євро, діти та підлітки – 24 євро.
4. Фельхорн-Канзельванд Схили – довжина трас: синій 13 км., червоний 19 км., чорний 2 км. Вартість: Дорослі – 47 євро, підлітки – 36 євро, діти (до 14 років) – 18 євро.
5. Обервізенталь Схили – довжина трас: синій 6,8 км., червоний 6,1 км., чорний 2,6 км. Вартість: Дорослі – 26 євро, діти (до 16 років) – 21 євро.
6. Віллінген Схили – довжина трас: синій 7 км., червоний 9 км. Вартість: Дорослі – 28 євро, діти (до 16 років) – 18 євро.

7. Тодтнауберг Схили – довжина трас: червоний 13 км. Вартість: Дорослі – 30 євро, підлітки та діти – 17 євро.
8. Браунлаг Схили – довжина трас: зелений 1 км., синій 10 км., червоний 2 км., чорний 1 км. Вартість: Дорослі – 32 євро, підлітки – 24 євро, діти (до 14 років) - 16 євро.
9. Вінтерберг Схили – довжина трас: синій 10 км., червоний 9 км., чорний 1,5 км. Вартість: Дорослі – 35 євро, діти (до 16 років) - 24 євро.
10. Оберйох Бад Гінделанг Схили – довжина трас: зелений 1 км., синій 11 км., червоний 19 км., чорний 2 км. Дорослі – 38 євро, пенсіонери – 34,5 євро, підлітки – 29 євро, діти (до 14 років) - 19,5 євро [50].

Гірськолижні райони також оснащені різними видами підйомників, такі як гондольні підйомники, крісельні канатні дороги, підйомники з підвісом, кабельними підйомниками та повітряними канатними дорогами. Найпопулярніші гірськолижні курорти оснащені наступними видами підйомників:

1. Штайнплатте (15 та 8-місні гондольні підйомники, 8, 6, та 4-місні крісельні канатні дороги, 1 підйомник з підвісом та 1 кабельний підйомник).
2. Офтершванг (8-місний гондольний підйомник, 6 та 4-місні крісельні канатні дороги, 1 підйомник з підвісом та кабельний підйомник).
3. Оберйох (8 та 6-місні крісельні канатні дороги і підйомник з підвісом).
4. Арбер (6-місний гондольний підйомник, 6-місні крісельні канатні дороги та 3 підйомники з підвісом).
5. Гарміш-Класик (44-місний повітряний трамвай, 15 та 8-місні гондольні підйомники, 6, 4 та 2-місні крісельні канатні дороги, 2 підйомники з підвісом та кабельний підйомник) [43].

Гірськолижний туризм в Німеччині доволі таки популярний вид дозвілля та спорту. Здебільшого послугами курортів користуються німецьке населення, а також більшість туристів з Європи. Головними конкурентами у гірськолижному туризмі виступає Австрія та Швейцарія. Це пояснюється тим, що більша частка гірської системи Альп розташована в цих двох країнах, і вони мають більше

ресурсів для розвитку даного виду туризму в цілому. Висота гір також залежить від вподобань туристів. Німецькі гори значно нижчі за Австрійські та Швейцарські, однак наданням послуг майже не відрізняються.

Рис. 2.5 Гірськолижний туризм [49]

Гірськолижний туризм в Німеччині є доволі популярним видом дозвілля та відпочинку для туристів. Розвинуті райони Баварських Альп, які приносять значний дохід від гірськолижних курортів до казни країни. Багато курортів користуються популярністю як в місцевого населення, так і в туристів з Європи та світу. Хоча й по рівню можна сказати, що гори Німеччини значно поступаються по висоті Швейцарським та Австрійським і не володіють значною популярністю. Уряд Німеччини приділяє великий обсяг зусиль задля популяризації даного виду туризму та всіма зусиллями вирішуються проблему зміни клімату. Залучення інвесторів дасть змогу більше вкласти грошей, для подальшого розвитку та продовження стійкого зростання прибуттів туристів в гірськолижні курорти країни.

2.3. Пішохідний туризм

В Німеччині регіони в природі добре розвинені пішохідними стежками, які ведуть до красивих мальовничих місць, але також можуть перетинати населені пункти. Під час піших прогулянок можна йти маркованою стежкою або користуватися всіма іншими підходящими шляхами, не викликаючи інтенсивного руху.

Рис. 2.6 Пішохідний туризм [55]

До багатьох визначних пам'яток можна дійти на багатьох пішохідних стежках. На додаток до маршрутів, придатних для одноденних поїздок, туристичні організації також створили та позначили міжміські дорожні пішохідні маршрути, які поділяються на кілька або навіть декілька щоденних етапів. Особливою категорією цих маршрутів є паломницький шляхи, які опановуються пішки.

Навколо пішохідного туризму склалася універсальна інфраструктура, доступ до пішохідних стежок, обладнання матеріалами та документацією, харчування та проживання, а також служби безпеки та порятунку.

Німецька пішохідна асоціація, заснована у Фульді в 1883 році, є головною для гірських та туристичних клубів у Німеччині. Організації, що входять до її складу, добровільно розмічають та контролюють близько 32 тис. км пішохідних маршрутів. У цій асоціації організовано 58 регіональних асоціацій із 600 000 членів. Завдання статуту включають не лише дорожні роботи та підтримку піших прогулянок, але також охорону природи, молодіжну, сімейну та культурну роботу.

Спортивні походи проходять в організованих маршах від 35 до 40 км. В Німеччині спортивні походи відбуваються під наглядом Міжнародної спортивної асоціації. Зазвичай асоціація пропонує пішохідні стежки довжиною 5, 10 і 20 км. Є також більші відстані, наприклад пропонується марафонський маршрут (42 км) або 50 км.

Зовсім нещодавно освітні піші прогулянки стали набувати популярність. Навчальні стежки з інформаційними дошками з фактичних питань обраної теми замінюють екскурсійного посібника як посередника знань і дають можливість самовизначеному навчання та дозволяють ходити із самовибраною швидкістю. Особливою формою є планетарні шляхи, які представляють зменшену модель Сонячної системи і, як правило, отримують відповідну інформацію. Тематичні пішохідні стежки пов'язують цілі, що становлять спільний інтерес один для одного, наприклад, стежки Вальсера або культурні стежки в Альпах. Навчальні походи також включають в себе піші прогулянки з використанням сертифікованих туристичних походів, екскурсиводів на природу, місто або гори.

Популярністю користуються піший босоніжний туризм. Численні парки босоніж у Німеччині дозволяють здійснити перші босоніжні піші прогулянки за безпечних умов доглянутих та різноманітних закладів відпочинку. Мадфлет похід також ідеально підходить для прогулянок босоніж.

Багато туристичних клубів та асоціацій (наприклад, Німецька пішохідна молодь) підтримують геокешинг через інформаційні заходи та походи в геокеші. Через високу щільність кеш-пам'яті та відповідних Інтернет-порталів, походи в закордонні регіони також можливі без великих попередніх досліджень.

Піші прогулянки та походи приваблюють майже кожну людину і буде завжди користуватися попитом на ринку туризму. Для пішохідного туризму присвячено спеціальну виставку "Країна понеділів" у 2018 році в Germanisches Nationalmuseum у Нюрнберзі [55].

Кількість міжміських пішохідних стежок в країні на 2020 рік сумарно становлять 211 одиниць і загальною протяжністю 32 442,8 км. (табл. 2.1.) [45].

Таблиця 2.1.

Міжміські пішохідні стежки Німеччини

Регіон	Пішохідні стежки, кількість	Загальна протяжність, км
Баден-Вюртемберг	40	5950,6

Баварія	40	8086
Бранденбург	5	1000,9
Гессен	25	3111,3
Мекленбург	4	489,5
Нижня Саксонія	17	2177,2
Північна Рейн-Вестфалія	30	4108,4
Рейнальд-Пфальц	26	3403,5
Саар	2	805,8
Саксонія	7	1076,9
Саксонія-Ангальт	3	356,9
Шлезвіг-Гольштейн	4	706,8
Тюрінгія	8	1169

Найбільшою кількістю пішохідних туристичних стежок володіють регіони Баварія та Баден-Вюртемберг. Однак така кількість характеризується великою площею регіонів. Ще важливо додати, що більшість піших стежок проходять по території двох або більше регіонів. Майже всі стежки середньої складності та вимагають деякої фізичної підготовки для проходження маршрутів.

Важливо виділити велику кількість стежок в Німеччині, які розтягнуті по всій території країни (додаток В). Близько 10 стежок (рис. 2.4.) та (додаток В) для піших прогулянок користуються найбільшою популярністю. Користуються таким попитом ці стежки виключно із-за красивих краєвидів та гарних пейзажів.

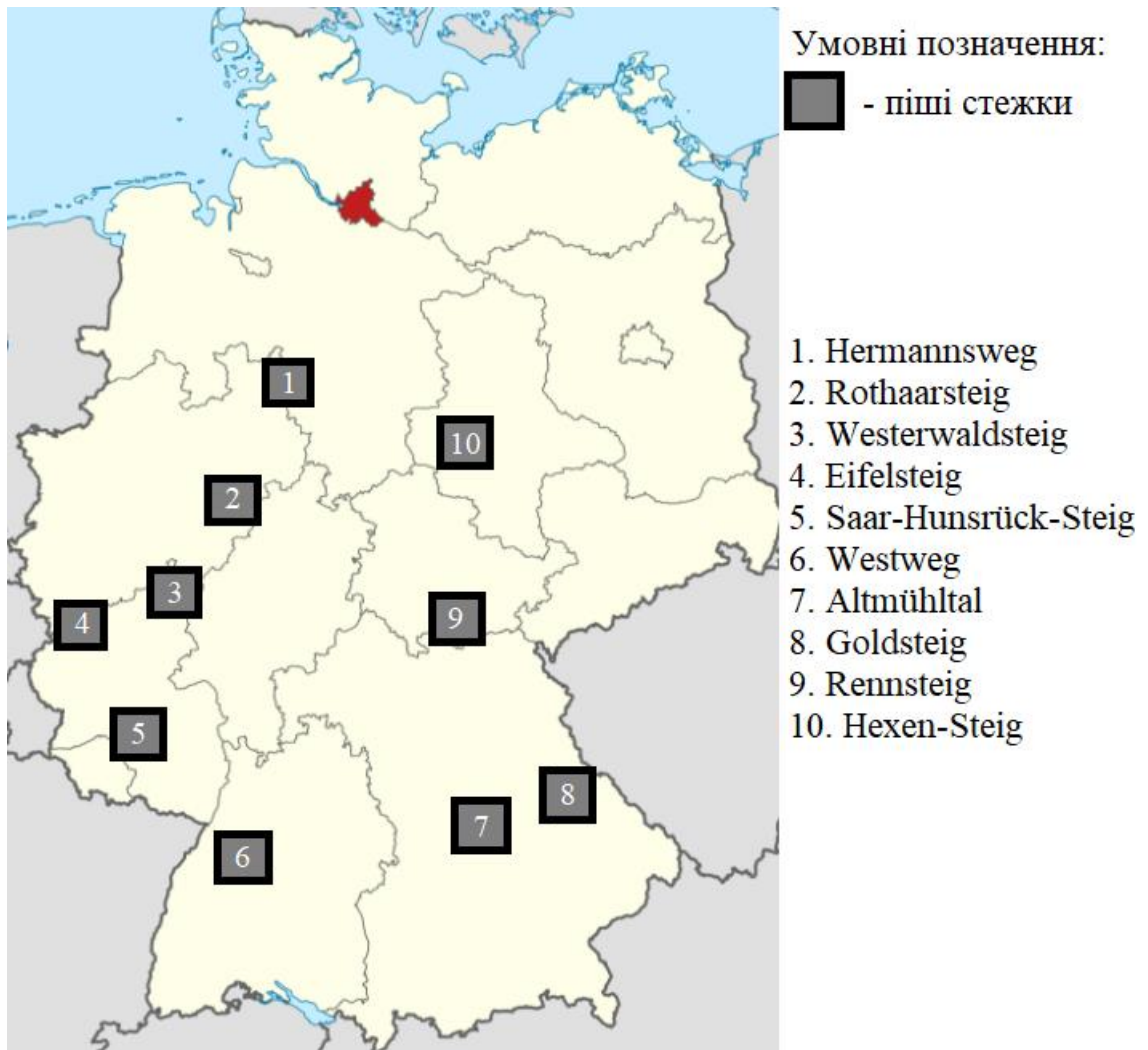

Рис. 2.7 Найпопулярніші стежки Німеччини

(розробка автора за [52])

Варто відзначити, що піший туризм невпинно розвивається, але потребує догляд за природою, так як екологія та зовнішнє середовище найбільше страждає від великого потоку туристів. Важливою складовою є обмеження людського втручання в дику природу та використовувати в правильному напрямку даний вид туризму. З огляду на те, що вище описано можна дійти до висновку, що піший туризм є однією з важливих з точки зору туризму та є універсальною для всіх категорій населення. Пішохідний туризм не потребує величезних затрат для популяризації. Її унікальність полягає в тому, що природа сама створює атмосферу для туристів чи місцевих людей, тим самим підкреслюючи дані слова, можна відзначити цей напрямок туризму одним з найважливіших для людей та економіки країни.

2.4. Водний туризм

Водний туризм на федеральних водних шляхах Німеччини є важливим економічним фактором: валовий товарообіг, що генерується в країні за рахунок туристичного попиту, становить понад 4,2 мільярда євро на рік, а ефекти доходу становлять понад 1 мільярд євро.

Рис. 2.8 Водний туризм [56]

З метою подальшої професіоналізації ринку пропозицій водного туризму та для того, щоб зробити його ще більш привабливим та більш відомим, особливо в порівнянні з європейськими конкурентами, Федеральне міністерство економіки та енергетики ще у 2011/2012 роках спонсорувало проект "Ініціатива маркетингу водного туризму". Розроблено єдине ущільнення на даху для перевіреної якості продукції та послуг.

У липні 2016 року Федеральне міністерство транспорту та цифрової інфраструктури представило свою «Концепцію водного туризму», яка пов'язана з реформою федеральної адміністрації водного та судноплавного транспорту. Розпочато впровадження заходів та цілей, викладених у цій концепції для створення організаційних передумов. Перші уявлення про необхідні кадри та фінансові ресурси ще очікуються [56].

Водні види спорту та водний туризм є одними із галузей зростання в Німеччині та Європі. Щороку близько 20 мільйонів німців проводять відпустку чи

відпочинок біля води. За даними Федерального міністерства економіки, 80 відсотків людей від 14 до 70 років зацікавлені у діяльності водного туризму. Понад шість мільйонів громадян Німеччини регулярно займаються водними видами спорту (вітрильний спорт, катання на човнах, каное/байдарках, веслування, дайвінг, віндсерфінг та кайтсерфінг) у вільний час або під час відпустки. Сотні тисяч користуються пропозиціями пасажирських перевезень для пригодних моментів на воді або для риболовлі та дайвінгу. Завдяки добре розвиненій морській інфраструктурі як на узбережжі, так і у внутрішній частині, Німеччина зарекомендувала себе як важливе місце водного туризму і в той же час пропонує подальші можливості зростання на майбутнє. Додаткові можливості зростання виникають, перш за все, у внутрішніх районах. Німеччина має одну з найбільших водних систем в Європі з придатними для водного туризму річок та водоймищ, а тому надзвичайно приваблива як для вітчизняних, так і для іноземних туристів [40].

Здебільшого річки Німеччини мають однаковий характер потоку, майже всіх можна займатися сплавами, яхтингом, каякінгом тощо. Річки Рейн, Везер та Ельба є найбільшими у Німеччині. На таких річках зазвичай проводиться яхтинг, так як вони є широкими і мають велику площу. На півдні Німеччині ближче до гірської системи Альп є річка Дунай, на якій німці або туристи займаються екстремальними видами водного туризму: каякінгом та рафтингом.

Федеральна програма „Блакитна стрічка Німеччини” по моделюванню екологічних сходинок на водних шляхах. В країні протягом століть розвивалася розгалужена мережа водних шляхів (див. додаток С) завдяки розширенню річок та будівництву сполучних каналів. Сьогодні перевезення вантажів федеральними водними шляхами по суті зосереджені на центральній мережі основних річок і каналів. Є також численні водні шляхи, по яких майже не перевозяться вантажі, але які мають велике значення для природи, природного досвіду та водного туризму. Перш за все, ці так звані вторинні водні шляхи мають бути розвинені в майбутньому однаково екологічно і модернізовані для дозвілля та відпочинку. Метою "Блакитної стрічки" є адаптація стандарту інфраструктури за необхідності, створення мережі біотопів державного значення шляхом відновлення екологічно

функціональних річкових ландшафтів і, таким чином, сприяння місцевому відпочинку та туризму. Проекти ренатурації також мають бути реалізовані на інтенсивно використовуваних магістральних водних шляхах, за умови, що вони сумісні з цілями руху [41].

Водний туризм досить стрімко розвивається в Німеччині та багато програм по збереженню екології природи, яка стосується насамперед водних ресурсів, що є невід’ємною частиною всіх видів водного туризму. Федеральна програма „Блакитна стрічка” здатна підтримувати річкові ресурси за допомогою екологічної стратегії.

2.5. Велосипедний туризм

Велосипедний туризм для німецьких туристів відіграє найважливішу роль з-поміж інших видів туризму. Надзвичайно розвинена велосипедна інфраструктура дає змогу подорожувати з одного кінця країни до іншого. Більшість німців використовують велотранспорт як основний вид транспорту на заміну автомобільному.

Рис. 2.9 Велосипедний туризм [44]

Щодо статистики, приблизно 76% німців їздять на велосипеді, 51% з них використовують велосипед для екскурсій та поїздок. Зокрема, одноденні поїздки продовжували зростати в 2018 році. Більше одного з двох циклів у сільську місцевість, що відповідає приблизно 167 мільйонам одноденних поїздок.

Найпопулярнішими регіонами по велотуризму є: Баварія та Північна Рейн-Вестфалія [44].

Німеччина володіє значною інфраструктурою велосипедного туризму приблизно 40 000 км становить весь велосипедний шлях. Також є багато велосипедних доріжок різної складності (табл. 2.2.) [54].

Таблиця 2.2.

Найбільш відвідвані та найпопулярніші велосипедні шляхи Німеччини

№	Велосипедні шляхи	Довжина маршруту	Рівень складності
1	Elberadweg	860 км	легкий
2	Moselradweg	250 км	легкий
3	Donauradweg	600 км	легкий
4	Mainradweg	600 км	легкий
5	Fußballroute NRW	825 км	легкий
6	Taubertalradweg	101 км	легкий
7	Berlin-Usedom-Radweg	350 км	середній
8	Iron Curtain Trail	1200 км	середній
9	Kocher-Jagst-Radweg	333 км	середній
10	Bodensee-Königssee-Radweg	420 км	важкий
11	Weser-Harz-Heide-Weg	400 км	важкий

В загалом, велосипедні шляхи Німеччини розкинуті по всій країні і інфраструктура велосипедних доріжок є на високому рівні. Найбільша концентрація велосипедних шляхів в регіонах Баден-Вюртемберг та Баварія. Однак це характеризується великою площею території цих регіонів. Для велозмагань зазвичай використовуються придорожні велодоріжки, де є високий рівень безпеки.

Велосипедний туризм в Німеччині має важливе значення як для пересування між містами, так і в місті. Більшість німців користуються саме велосипедним видом

транспорту, ніж автомобілем чи іншим. Це характеризується тим, що в кожному місті/селищі розвинута система велосипедних доріжок. Саме даний вид туризму є важливим та найприбутковішим для Німеччини.

Розділ III.
ХАРАКТЕРИСТИКА СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

					ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ				
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата					
Виконав		Метленко О.В.			Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України	Літ.	Арк.	Аркушів	
		Кучеренко Н.М.					41	15	
Керівник		Кучеренко Н.М.				КНУБА, група ТУРМ-22			
Зав. каф.		Карпінський							

3.1. Альпінізм

Основними районами для альпіністського сходження в Україні являються Карпатські та Кримські гори. Також, різноманітні скелі можна знайти майже в кожній області країни. Походи до Карпатських гір, на відміну від нижчих Кримських, влітку не потребують специфічних альпіністських знань та навичок. В Українських Карпатах можна виділити кілька основних масивів гір – Свидовець, Чорногора, Мараморош, Бескиди, Горгани, Полонинські та Вулканічні Карпати. Вони відрізняються рельєфом, ландшафтом та складністю. Скелясті масиви, які найбільше підходять для вилазок – це Мараморош та Чорногора. Мараморош виділяється рельєфом, який можна назвати альпійським. Головна вершина масиву – Піп-Іван Мармороський, знаменита скелями з крутими урвищами та цілорічним снігом. Чорногора – найвищий та найпопулярніший масив України. Гора Говерла, висота якої 2061 м, являється найвищою горою України та найбільш відвідуюною. На цьому масиві розташовані усі найвищі гори нашої країни – їх налічується 6 з висотою 2000 метрів. Саме взимку альпіністські походи дуже схожі до умов високогірних експедицій по важкості маршрутів. Кримські гори до прикрих подій 2014 року насправді користувалися більшою популярністю, ніж Карпати. Пояснюється це тим, що в тій місцевості переважали висячі скелі. Така скеляста місцевість є знахідкою для любителів альпінізму. Місто Бахчисарай було саме тією дестинацією, в яку приїжджало багато альпіністів. Так, як і в Карпатах, тут є гори різної складності для лазіння – це гора Сокіл, Куш-Кая, Ай-Петрі, Парагільмен, Морчека та масив Фороський кант [34].

За локальністю Карпати знаходяться в західній частині країни, Кримські гори – на півдні. В Україні усі високі гірські масиви зосереджені в Карпатах (рис. 3.1.).

Рис. 3.1 Висота найвищих гір України
(розробка автора за [18])

В рейтинг найвищих гір увійшли 6 гір з висотою більше 2000 метрів та 4 тисячники. Дивлячись на даний рейтинг, можна сказати, що Карпатські гори набагато вищі за Кримські (найбільша вершина – Роман-Кош 1545 метрів). Ті чи інші вершини можуть запропонувати альпіністські маршрути різної складності, як для новачків, так і для професіоналів.

Усі скелелазні райони виділено на картосхемі:

Рис. 3.2 Скелелазні райони України
(розробка автора за [28])

Розвиток туризму в напрямку альпінізму є доволі перспективним, дивлячись на кількість районів для скелелазіння. Насамперед, потрібно популяризувати не тільки на українських споживачів, а і на іноземних. Федерація альпіністів допомагають більшості любителів скелелазіння, направляють та організовують експедиції до різних альпіністських районів. Попри зосередження більшості скелелазних районів в Українських Карпатах, є безліч інших в різних областях країни. На даний момент, альпінізм не користується популярністю у внутрішньому туризмі, але в майбутньому, з правильним розвитком, альпінізм набуде більшої уваги збоку туристів.

3.2. Гірськолижний туризм

Гірськолижний туризм на сьогодні є одним з найбільш розвинених та важливих для економіки видом спортивного туризму. Гірськолижний туризм включає в себе такі види туризму, як: рекреаційний, спортивний, екологічний та лікувально-оздоровчий. Зазвичай, даний вид туризму користується популярністю в зимовий період часу.

Гірськолижні центри являють собою великий інтерес збоку туристів, так як представляють широкий спектр послуг та відпочинку. Центри, які включають в себе гірськолижні курорти, знаходяться на невеличких пагорбах та на горі і включають в себе гірськолижні траси, спуски та інші види послуг (інвентар, підіймачі, заклади харчування тощо) [19].

На сучасному етапі гірськолижний туризм знаходиться, якщо дивитись на інші види спортивного туризму, в оптимальному стані, розвивається та користується популярністю у внутрішніх туристів. Можна виділити такі гірськолижні райони, які потенційно та вже є гірськолижними центрами:

- Західна регіон України, Карпатський регіон з вираженим розвитком гірськолижного туризму (Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська та Чернівецька області). Основними курортами є Буковель (Івано-

Франківська обл.), Славське (Львівська обл.), Драгобрат і Пилипець (Закарпатська обл.).

- Столичний регіон з курортом Протасів Яр (м. Київ). Словечано-Овруцький кряж в потенціалі міг би стати місцем розвитку гірськолижного туризму (Житомирська та Вінницька області).
- Північно-Східний регіон України (Слобожанщина) – Полтавська та Харківська області (курорти „Екстрим-стиль” Харківської області та Сорочин Яр Полтавської області).
- Центральний регіон України – Дніпропетровська та Черкаська області (курорти Лавина в Дніпропетровській області та Водяники в Черкаській).
- Південно-Західний регіон України – Одеська область. (курорт Березівка Одеської області).

Найбільш придатним для гірськолижного туризму є регіон Карпат. Також, можна розвивати даний вид туризму в багатьох інших регіонах України. Забезпечення необхідної інфраструктури та створення необхідних умов для розвитку зроблять гірськолижний туризм одним із провідних в країні [32].

Найпопулярніші гірськолижні курорти серед туристів в Україні (за джерелом [1]):

1. Буковель (Івано-Франківська область)

Висота – 920 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 50 км.

Траси (спуски) – 62 (20 легких, 33 середніх, 8 складних).

Гірськолижні витяги – 16 (1 бугельний, 15 крісельні) [6].

2. Драгобрат (Закарпатська область)

Висота – 1500 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 10 км.

Траси (спуски) – 20 (10 легких, 5 середніх, 5 складних).

Гірськолижні витяги – 12 (5 бугельних, 2 крісельних, 5 мультиліфтів) [15].

3. Славське (Львівська область)

Висота – 1000-1600 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 22 км.

Траси (спуски) – 11 (7 легких, 2 середніх, 2 складних).

Гірськолижні витяги – 8 (7 бугельних, 1 крісельний) [13].

4. *Пилипець* (Закарпатська область)

Висота – 700 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 20 км.

Траси (спуски) – 12 (6 легких, 3 середніх, 3 складних).

Гірськолижні витяги – 6 (5 бугельних, 1 крісельний) [9].

5. *Плай* (Львівська область)

Висота – 600 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 7 км.

Траси (спуски) – 6 (2 легких, 3 середніх, 1 складний).

Гірськолижні витяги – 4 (2 крісельних, 2 бугельних) [10].

6. *Яблуниця* (Івано-Франківська область)

Висота – 931 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 4 км.

Траси (спуски) – 9 (3 легких, 6 середніх).

Гірськолижні витяги – 10 (5 бугельних, 5 крісельних) [11].

7. *Красія* (Закарпатська область)

Висота – 1036 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 3,5 км.

Траси (спуски) – 11 (4 легких, 4 середніх, 3 складних).

Гірськолижні витяги – 6 (3 крісельних та 3 бугельних) [7].

8. *Мигово* (Чернівецька область)

Висота – 740 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 3,5 км.

Траси (спуски) – 2 (1 легка, 1 складна).

Гірськолижні витяги – 2 (2 бугельних) [8].

9. *Яремче* (Івано-Франківська область)

Висота – 650 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 500 м.

Траси (спуски) – 2 (2 легких).

Гірськолижні витяги – 1 (1 бугельний) [12].

10. Гвоздів (Київська область)

Висота – 50 м.

Загальна протяжність гірськолижних спусків – 440 м.

Траси (спуски) – 2 (2 легких).

Гірськолижні витяги – 2 (2 бугельних) [5].

Майже вся кількість гірськолижних курортів знаходяться в західній частині України. Пояснюється це тим, що там здебільшого гірська місцевість, яка придатна для цього виду туризму.

Найпопулярніші гірськолижні курорти на картосхемі:

Рис. 3.3 Найпопулярніші гірськолижні комплекси України

(розробка автора за [14])

Для розвитку гірськолижних районів потрібно:

- Покращити нормативно-правові засади регулювання відносин у сфері гірськолижного туризму;

- Залучення іноземних та національних інвестицій у розвиток гірськолижного туризму, створення нових робочих місць;
- Спрощене регулювання гірськолижного туризму;
- Державна підтримка сфер гірськолижного туризму та курортів;
- Оновлення застарілої бази готелів, пансіонатів, санаторіїв та інших засобів розміщення;
- Новітні програми, які здатні створити позитивний імідж українського гірськолижного туризму на внутрішньому та міжнародному ринку [24].

Насамкінець, гірськолижний туризм в Україні є одним із провідних видів туризму з-поміж інших. Більшість курортів здатні приймати відвідувачів не тільки у зимній період, а і влітку за допомогою штучного снігу. Але українські гірськолижні курорти все-таки ще не здатні конкурувати із західними (Австрія, Німеччина тощо). Україна володіє всіма необхідними ресурсами для успішного розвитку гірськолижного туризму, а для цього потрібне необхідне фінансування, запуск програм розвитку та вирішення усіх існуючих проблем.

3.3. Пішохідний туризм

Вся територія України придатна для пішого туризму. Рівнинність місцевості ідеально підходить як для новачків, так і гірська – це Українські Карпати та Кримські гори, яка підходить для більш досвідчених мандрівників. Існують три види категорій складності спортивних походів - I, II та III. I категорія підходить для новачків та для рівнинної місцевості без визначних перешкод. II та III ж підходять більше для професійних та фізично готових до навантажень мандрівників, так як маршрут тільки проходить по гірській місцевості.

Рівнинні райони найкраще підходять для пішохідних мандрівок з березня по листопад, а при хороших погодних умовах протягом всього року. Два гірських масиви – Кримські гори та Карпати є головними для проведення піших туристських походів. Різноманітний ландшафт місцевості дає змогу туристам найкраще оволодіти всіма техніками пішого туризму, зокрема орієнтуванням на місцевості. На гірські місцевості проведення піших походів здійснюються з початку весни до кінця осені, а за сприятливих умов – взимку.

Для любителів гірських та лісистих районів найбільше підходять Карпатські гори. На цій місцевості прокладені маршрути від найлегших до найскладніших. Карпати – це ділянки, з перепадами висот, скелястим рельєфом, складним орієнтуванням та багатьма іншими перешкодами. Найбільш прийнятна погода для піших походів у Карпатах – це травень-жовтень. В інший час ходити небезпечно із-за низької температури та снігового покриву. Хребти гір найбільш цікаві та знайомлять туристів з природою гірської місцевості України. Маршрути III категорії складності проходять хребтами Горгани, Черногора та Свидовецький.

Ще один гірський масив, який однозначно підходить для піших туристів – Кримські гори. Відрізняються від Карпат вони тим, що мають здебільшого скелясту та складну для походів місцевість. Також, не дивлячись на свою складність ці гори є нижчими за Карпати (до 1500 метрів). Пора року для походів в Кримських горах – квітень-жовтень [25].

Пішохідний туризм зосереджений саме в Українських Карпатах, а не по всій території країни. Хоча і вся територія країни придатна для розвитку пішого туризму, але туристи в більшій мірі обирають для туризму гірську місцевість. Це пояснюється природою, краєвидами, пейзажами гірської та рівнинної місцевостей. Також, вся популяризація пішого туризму орієнтована на західну частину країни, а не на центральну чи північну. В Карпатах спеціально створені для походів пішохідні маршрути, а інша територія країни має незначний туристичний потік саме для даного виду туризму. Багато областей та регіонів самостійно організовуються та створюють власні піші маршрути на своїй місцевості. Туристичні фірми також пропонуються такий вид відпочинку для багатьох туристів. За приклад можна взяти походи в Чорнобильську зону, в яку без спеціальних перепусток та гідів не дозволено заходити та перебувати там. Більшість пішохідних маршрутів проходять через урбанізовані місця, тим самим, можна сказати, що велика частина територій не освоєна та не організована для пішохідних походів.

Характеризуючи пішохідний туризм, можна дійти до висновку, що Карпати та Кримські гори є найбільш відвідуваними та придатними для пішохідних

маршрутів, так як користуються популярністю серед туристів. Багато регіонів та областей володіють необхідними для розвитку пішого туризму ресурсами, але недостатня розвиненість інфраструктури та необізнаність населення в даному напрямку робить цей вид туризму непопулярним серед внутрішніх та іноземних туристів.

3.4. Водний туризм

Територія України має великий потенціал для розвитку водного туризму, володіючи густою річковою системою з-понад 160 річок довжиною 100 кілометрів та більше. Значна кількість річок придатна для проведення туристських походів.

Живлення річок здійснюється переважно за допомогою снігу з весняною повинню. У кожному регіоні різноманітна місцевість, тому і річки відрізняються між собою за характером течії, похилом русла, перешкодами, порогами, сезонними режимами тощо. Згідно цього, їх можна поділити за складністю для туристсько-спортивних походів на три групи – річки Карпатського регіону, низовин та височин. До групи річок-низовин – відносять річки Поліської, Придніпровської низовин та Полтавської рівнини. Це такі річки, як Дніпро з правою притокою Прип'ять, Стохід, Стир тощо та лівими притоками – Десна, Сула, Остр, Сейм, Псел, Ворскла, і річки басейну Сіверського Донця. Локалізуються на заболоченій місцевості та мають змішане живлення (за допомогою снігу, дощових та ґрунтових вод). Ці річки можна віднести до 1 категорії складності. Рекомендується для початківців та туристів з малими навичками у водних туристичних походах. До групи річок-височин можна віднести ті річки, які знаходяться в межах Подільської, Придніпровської, Волинської та Передкарпатської височин. Це річки басейну Південного Бугу (Синюха, Уманка, Гірський та Гнилий Тікич, Бужок тощо), праві притоки р. Прип'ять – Случ, Тетерів, Горинь та ліві притоки р. Дністер – Жванець, Жванчик, Смотрич, Збруч тощо. Змішане живлення річок. Водні походи на цих річках проводяться за 2 та 3 категоріями складності. Найскладніша для походів р. Південний Буг зі своїми порогами у нижній частині. На деяких річках щороку проводяться змагання з техніки водного туризму. Річки Карпатського регіону належать до третьої групи складності. Це річки – Черемош, Дністер, Прут, Стрий,

Тиса, Латориця та інші. Ці річки відрізняються від інших стрімким характером течії, потужністю та величезними порогами. Найкращий час для походів – квітень-травень, тому що повені і танення снігів іде найінтенсивніше. На деяких річках з квітня по жовтень. Для долаття річок можна використовувати байдарки, каяки, катамарани та плоти. Маршрути по річках Карпат підходять лише для туристів, які мають досвід у таких видах походів (3 категорія складності). Річки України на карті (додаток D) [3].

Перелік і довжина найдовших річок, що протікають на території України і придатні для водного туризму (табл. 3.1) [21]:

Таблиця 3.1.

Найбільші річки України

Річка	Куди впадає	Довжина, км		Площа басейну, тис. км. кв.
		Загальна	В межах України	
Дунай	Чорне море	2900	174	817
Дніпро	Чорне море	2201	981	504
Дністер	Чорне море	1362	705	72,1
Десна	Дніпро	1130	591	88,9
Сіверський Донець	Дон	1053	672	98,9
Прут	Дунай	967	272	27,5
Тиса	Дунай	966	201	153
Західний Буг	Вісла	831	401	73,5
Південний Буг	Чорне море	806	806	63,7
Прип'ять	Дніпро	761	261	121
Сейм	Десна	748	250	27,5
Псел	Дніпро	717	692	22,8
Горинь	Прип'ять	659	579	22,7
Інгулець	Дніпро	549	549	14,87

Стир	Прип'ять	494	445	13,1
Оскіл	Сіверський Донець	472	177	14,8
Ворскла	Дніпро	464	452	14,7
Случ	Горинь	451	451	13,8
Тетерів	Дніпро	385	385	15,3
Сула	Дніпро	365	365	19,6
Інгул	Південний Буг	354	354	9,89
Рось	Дніпро	346	346	12,6
Самара	Дніпро	320	320	22,6
Айдар	Сіверський Донець	264	256	7,4
Збруч	Дністер	244	244	3,4
Серет	Дністер	242	242	3,9
Стрий	Дністер	232	232	3,1

У внутрішньому туризмі чітко виділився окремий вид діяльності – оздоровчо-спортивний туризм. Центрами розвитку оздоровчо-спортивного туризму є секції та туристські клуби. Велика кількість різних туристських клубів представляють різні види туризму, в тому числі і водний – це турклуби „Університет”, „Глобус” та ін. (м. Київ), „Горизонт”, „Бригантіна” та ін. (м. Дніпро) тощо. Для покращення розвитку активного (спортивного) туризму в Україні була створена 22 вересня 2000 року Федерація спортивного туризму України, яка власними зусиллями покращує всі види активного туризму, зокрема і водний.

Чинники, які суттєво впливають на розвиток водного туризму: стан водних ресурсів, сезонність, екологічна складова та попит на даний вид туризму. Щодо недоліків можна виділити недостатню популяризацію, низьку якість послуг, слабе управління культурою та неоднозначність матеріальної бази [22].

На висновок, можна сказати, що в Україні в перспективі можна більш широко використовувати водний туризм. Для цього в країні є все, що потрібно для розвитку: наявність великої кількості водних ресурсів, кадровий потенціал та історичні передумови. Однак, як і більшість видів туризму, незважаючи на потенціал, спортивний туризм розвинений ще на досить низькому рівні. До уваги треба взяти рекламну забезпеченість населення, правильну управлінську культура туризму, підвищення якості послуг тощо.

3.5. Велосипедний туризм

Велосипедний туризм є одним із найпопулярніших видів спортивного туризму. Корисний для здоров'я, фізичного стану та прекрасний спосіб дослідити місцевість. Велосипедний туризм можна трактувати, як один із видів туризму під час якого турист організовує свій відпочинок катаючись на велосипеді вибраним шляхом. Велосипедний туризм включає в себе декілька видів, основні з них:

- цивілізований (найбільш простий та широко використовуваний вид велосипедного туризму, звичайні прогулянки на велосипеді за певним маршрутом);
- на швидкість (подолання маршруту за певний час);
- спортивний (подолання дистанцій за певний відрізок часу, відносяться встановлені рекорди);
- експедиційний (подорож з подоланням перешкод, через гори, водоймища тощо);
- велосипедні походи (проходження туристичного маршруту з вивченням пам'яток та природи);
- байкерський (змагання двох або більше велосипедистів, які хочуть перевірити свій велосипед на міцність).

Для проведення велосипедного важливо вибрати категорію складності, а згідно цього впливає і кілометраж, кількість днів проведених на маршруті, перешкоди, оснащення велосипедиста тощо. Всього категорій 6. Ще з цим велосипедний туризм має декілька особливостей. Першою особливістю являється те, що на розвиток велосипедного туризму впливає гірськолижний туризм, а також

спортивні традиції. Сенс в тому, що велосипедні походи мають спортивний стиль для економії часу та правильного організування маршруту з взаємодією всієї групи чи команди. Друга особливість полягає в проходженні велосипедного маршруту без пішохідних стежок чи ділянок. Суть в тому, що проходження маршруту повинен бути тільки на велосипеді, і огляд різноманітних пам'яток чи природи має бути на їздовому транспорті. Третя особливість полягає в тому, що темп проходження маршруту має бути достатньо швидким та інтенсивним, що дасть змогу туристам побачити більше туристичних місць та додає спортивного азарту. Четверта особливість ґрунтується на екологічній складовій та бережному ставленні туриста до природи. Туристи мають слідувати та збирати сміття за собою [20].

Згідно соціологічного опитування компанії Research & Branding Group станом на 2019 рік 76% українців вміють їздити на велосипеді, 42% володіють на хорошому рівні та 16% використовують цілий рік. Також, опитування з якою ціллю використовують велосипед - 67% респондентів користуються велосипедом як власним засобом пересування, 20% для підтримки фізичної форми, 14% для туризму, 3% для роботи, 1% для професійного спорту, 6% не мають особливих переваг і 3% не можуть дати відповіді [4] Також, в таблиці представлено найбільш відвідувані та найпопулярніші велосипедні шляхи України (табл. 3.2) [31]:

Таблиця 3.2.

Найбільш відвідувані та найпопулярніші велосипедні шляхи України

№	Велосипедні шляхи	Довжина маршруту	Тривалість	Рівень складності
1	„Закарпатське адажіо” (Свалява-Довге-Іза-Мукачево-Хуст)	150 км	2 дні	легкий
2	Острів Муромець (острів Муромець, м. Київ)	60 км	1 день	легкий
3	„Томашевська акварель”	55 км	1 день	легкий

	(Фастів, (Київська область))			
4	„Печерні міста Карпат” (Сколе-Тустань-Сколе)	120 км	2 дні	легкий
5	„Парки Чернігівщини” (Гребінка - Тарасівка - Пирятин - Каплинці - Усівка - Антонівка - Подище - Лиски - Переволочна - Охіньки - Калюжинці - Сокиринці - Тростянець - Бережівка - Купина - Качанівка - Іржавець - Ічня - Андріївка - Бакаївка - Дорогинка - Синдаревське - Пашковка – Ніжин)	206 км	2 дні	середній, важкий
6	Шацькі озера (Волинська область)	200 км	До 3-х днів	середній, важкий
7	Олешківські піски (Каховка-Херсон-Нова Каховка-Олешки)	153 км	2 дні	середній, важкий

В Україні велосипедна інфраструктура поки доволі погано розвинута і велосипедні доріжки зустрічаються вкрай рідко і не утворюють транспортної мережі. Станом на 2020 рік велодоріжки облаштовані в Дніпрі, Одесі, Києві, Львові, Полтаві, Вінниці, Харкові, Івано-Франківську, Ірпені, Маріуполі та Тернополі. Головними факторами для розвитку туризму є покращення велоінфраструктури, залучення вело спільнот та їх розвиток та сприяння місцевої влади. Використання велосипедів сприятиме покращенню екології в містах, зокрема викидів газів з автомобілів, та заторів на дорогах [33].

За допомогою стратегій та різноманітних програм здійснюються заходи щодо покращення велосипедного туризму в країні, зокрема це „Концепції розвитку велосипедної інфраструктури” у Києві, Львові, Одесі, Харкові, Вінниці, Дніпрі та Миколаєві. Наразі головна мета держави – це розвиток велотуристичної інфраструктури, яка і покращить велосипедний рух в країні. Створення інформаційного сайту дасть змогу активістам та органам місцевого самоврядування створювати різноманітні велосипедні маршрути, покращити інфраструктуру і надавати інформацію про існуючі інфраструктурні елементи велосипедного життя України, шляхом публікацій і рекламування велотуризму України. Також, доцільним є застосування міжнародного досвіду щодо популяризації та активного просування на ринок велосипедного туризму шляхом розбудови велосипедної інфраструктури, застосування інформаційних та комунікаційних технологій, продукування інновацій. Українська система громадського велопрокату Vikepow із серпня 2018 року пропонує послуги безстанційного прокату велосипедів у Києві. Це є вдалим кроком залучення велосипедів для пересування містом та екологічно чистий вид транспорту [23].

У висновку можна виділити декілька ключових моментів щодо велосипедного туризму – це те, що даний вид туризму на своєму початковому розвитку в країні, але потенціал шалений; для розвитку потрібно розширювати та вдосконалювати велосипедну інфраструктуру; розроблення й реалізація плану маркетингових заходів із просування велосипедного туризму в Україні (створення сайту з велосипедними маршрутами, турами, схемами велодоріжок у містах). Потрібно розвивати велосипедну інфраструктуру не тільки у великих містах, а і в невеличких містечках, селах тощо. Перехід від автомобільного до велотранспорту дуже добре відобразатиметься на екології середовища (зменшення викидів в атмосферу шкідливих газів).

Розділ ІV.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ НІМЕЦЬКОГО СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ
 ДЛЯ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛОТУРУ „6 STÄDTE NORDRHEIN-
 WESTFALENS")

					ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ				
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата					
Виконав		Метленко О.В.			Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України	Літ.	Арк.	Аркушів	
		Кучеренко Н.М.					57	9	
Керівник		Кучеренко Н.М.				КНУБА, група ТУРм-22			
Зав. каф.		Карпінський							

4.1. Сильні сторони спортивного туризму в Німеччині

Спортивний туризм в Німеччині є одним із найрозвиненіших видів туризму. Це пояснюється тим, що країна спрямовує багато зусиль на активні види туризму, які у висновку дають багато позитивних факторів на економічну, екологічну, фізичну складових тощо.

Німеччина володіє гірською місцевістю, яка успішно розвиває такі напрями спортивного туризму, як: альпінізм та гірськолижний туризм. Висота гір є і не високою, і не низькою, що для альпінізму є великим плюсом. На вибір туристів представлено багато гірських зон в центральній та південній частинах Німеччини. Але даний вид туризму не можна віднести до сильних сторін спортивного туризму в країні із-за недостатньої популярності серед населення та із-за своєї екстремальності.

Як і альпінізм, гірськолижний туризм проводиться в горах. Більшість гірськолижних курортів зосереджені в Баварських Альпах, що на півдні країни. Потенціал розвитку великий і інвестиції в даний вид туризму величезні. Не дивлячись на велику популярність гірськолижного туризму серед німців, все ще Баварські Альпи не конкурують з Австрійськими та Швейцарськими із-за низьких висот гір.

Пішохідний туризм у Німеччині є одним із найбільш популярних видів активного туризму серед населення. Це пояснюється великою кількістю пішохідних стежок, які розташовані по всій території країни. Найбільша кількість стежок протягуються в південних землях (Баварія і Баден-Вюртемберг). Майже кожен німець користується спеціально обладнаними стежками для походів в різних регіонах країни.

Водний туризм представляє собою популярний вид туризму серед місцевого населення за даними Федерального міністерства економіки, близько 80% відсотків людей від 14 до 70 років зацікавлені у діяльності даного виду туризму. Понад шість мільйонів громадян Німеччини регулярно займаються водними видами спорту (вітрильний спорт, катання на човнах, каное/байдарках, веслування, дайвінг, віндсерфінг та кайтсерфінг) у вільний час або під час відпустки. Також,

Німеччина має одну з найбільших водних систем в Європі з придатними для водного туризму річок та водоймищ, а тому надзвичайно приваблива як для вітчизняних, так і для іноземних туристів [40].

Популярність велосипедного туризму в Німеччині на дуже високому рівні. Близько 40 тис. км велосипедних доріжок простягається по країні та кожна третя людина користується велотранспортом. Щодо статистики, приблизно 76% німців їздять на велосипеді, 51% з них використовують велосипед для екскурсій та поїздок. Найпопулярнішими регіонами по велотуризму є: Баварія та Північна Рейн-Вестфалія. Велосипедний туризм Німеччини можна вважати найпопулярнішим видом спортивного туризму у світі [44].

Підсумовуючи, можна виділити сильні сторони спортивного туризму в Німеччині:

- Вигідне геополітичне положення країни у Європі (більшість іноземних туристів не долатимуть великих відстаней до туристичних маршрутів та дестинацій);
- Велике розмаїття туристичних ресурсів для розвитку спортивного туризму;
- Значна кількість туристичних операторів, які займаються спортивними турами;
- Розвинена транспортна та велосипедна інфраструктура у всіх регіонах країни;
- Інвестування у розвиток спортивного туризму на всіх рівнях;
- Величезний попит як і серед місцевого населення, так і серед іноземних туристів;
- Розвиток цифровізації в країні;
- Економічно забезпечена туристична галузь;
- Фінансування з боку органів державного регулювання;
- Популяризування усіх видів спортивного туризму на європейський ринок;
- Стеження за екологічною ситуацією в країні та догляд за природою.

Згідно сильних сторін можна виділити і слабкі сторони спортивного туризму у країні – це високі затрати на оплату праці (висока оплата праці створюють значну проблему для невеликих компаній та стартапів, також, можуть перешкоджати розвитку нових підприємств) і схильність країни до всіх політичних та економічних змін, які відбуваються в регіоні.

Спортивний туризм в сучасних умовах набуває великої популярності та користується попитом серед туристів. Значну увагу влада приділяє екологічній ситуації в країні та перехід до цифровізації. Німеччина являється однією з найбільш розвинених в економічному плані держав світу та робить великий вклад в розвиток туризму в країні. Згідно з дослідженням „Економічний фактор туризму” загальна валова додана вартість становить 213,5 млрд євро станом на 2021 рік. Індустрія туризму забезпечує 2,9 млн робочих місць у Німеччині [58].

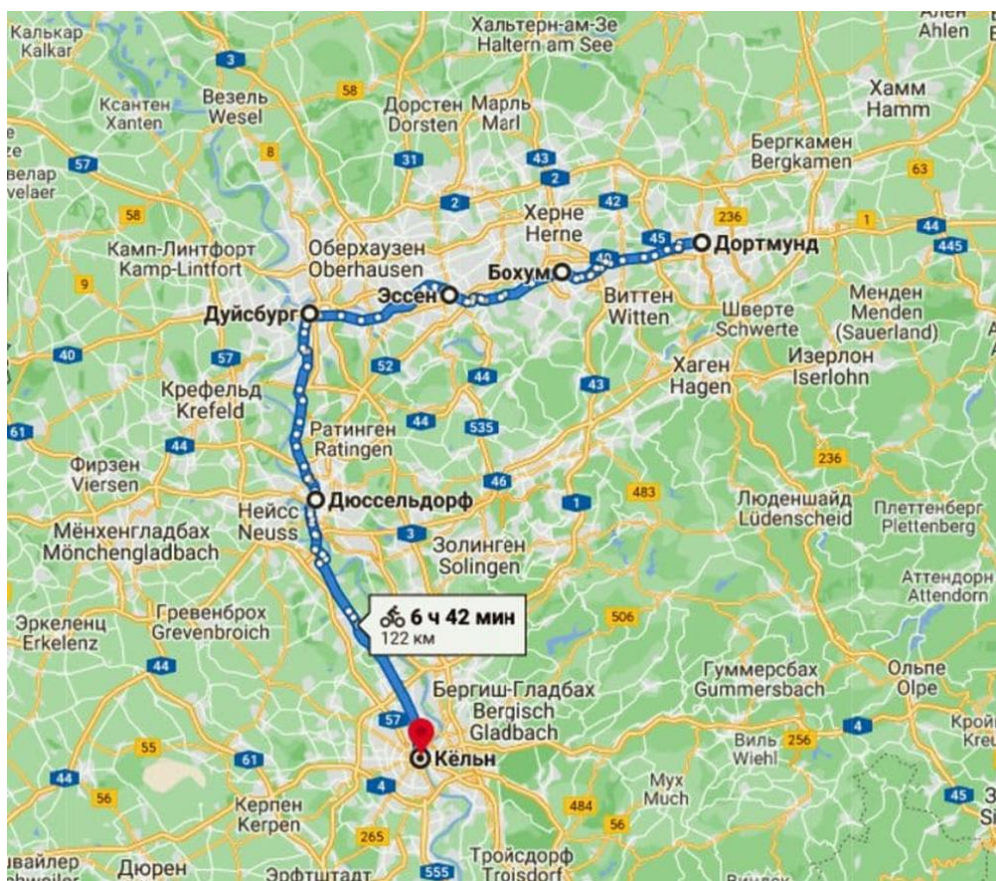
4.2. Маршрут велотуру „6 Städte Nordrhein-Westfalens”

Майже розповсюдженою проблемою з використанням спортивного туризму є збереження екології природи від втручання чисельного впливу туристів. Це більше стосується таких видів спортивного туризму, які найменше контролюються – пішохідний та водний. Пішохідний тісно пов’язаний з природою, чисельні стежки проходять через великі території, а великий наплив туристів руйнує екологічну складову природи. Водний страждає в деякій мірі від великої кількості судноплавного транспорту. Велотуризм в країні на високому рівні і проблем з інфраструктурою як таких немає. В загалом, велотуризм найрозвиненіший вид спортивного туризму в країні. Причиною може слугувати великий вклад коштів в інфраструктурі і облаштування велосипедних доріжок по всій території країни.

В перспективі варто зазначити створення великої кількості екологічних стежок та створення екологічного середовища та модернізувати водну мережу країни. Ще варто додати вплив клімату на гірськолижний туризм, а точніше збільшення температури і танення снігів на вершинах гір. Для такого створюються програми щодо збереження унікальності снігового покриву гір та створення штучних снігових покривів задля підтримки гірськолижних курортів. Для подальшого розвитку спортивного туризму потрібно диференціювати спорт та

створити більшу кількість спортивних шляхів по всій території країни. Важливим для розвитку велосипедного туризму в країні є велосипедний клуб „ADFC”. Велика увага приділяється правам велосипедистів на дорозі, а зокрема більшої свободи на дорогах, інтеграції людей перейти з автомобілів на велосипеди. Також клуб презентував власний законопроект, який стосується „Законів про дорожній рух”. В ньому передбачено правові норми, які стосується безпеки та комфорту велосипедистів на дорогах. В якості однієї з перспектив виступає власна розробка велосипедного маршруту „6 міст Північної Рейн-Вестфалії”.

Для організації велосипедного туру Дортмунд-Бохум-Ессен-Дуйсбург-Дюссельдорф-Кельн взято в основу розміщення даних міст в недалекій відстані один від одного та розвинену інфраструктуру велосипедних доріжок. Пропонований велотур розрахований на два дні та одну ніч і розрахований на дні субота-неділя. Вибір даного туру представлятиме для туристів інтерес як зі спортивної точки зору для перевірки своїх можливостей, так і для огляду туристичних destinations під час подорожі. Переглянути шлях маршруту можна в картосхемі 3.1.

Картосхема 4.1. Велосипедний маршрут „6 міст Північної Рейн-Вестфалії”
(Розробка автора)

Класифікація маршруту:

Територія, по якій іде маршрут – близький (дводенний тур);

Засоби пересування – велосипедний;

Тривалість – короткотерміновий (короткий тур);

Мета подорожі – пізнавально-спортивна (огляд туристичних destinations та випробування фізичних можливостей);

Конфігурація шляху – лінійний (Початок маршруту в Дортмунді, кінець – Кельн).

Цільова аудиторія – від 18-40 р.

Склад учасників – 8-10 чол.

Протяжність маршруту – 122 км.

Період року – цілорічний.

Програма велотуру „6 міст Північної Рейн-Вестфалії”

1-й день, субота:

Індивідуальний приїзд до Дортмунда.

10:00 – Зустріч біля Вестфален Парк. Велосипедна прогулянка по парку.

10:15 – огляд Телебашні Флоріантюрм.

10:30 – Прибуття до Зігналь Ідуна Парк.

11:15 – Огляд центра міста. Стара Ратуша

11:45 – Огляд Оперного театру.

12:15 – Обід в Zum Alten Markt

12:45 – Поїздка до Бохуму

14:05 – Прибуття в Бохум

14:30 – Огляд міста.

15:00 – Відвідання Німецького вугільного музею

15:45 – Відвідання Planetarium Bochum

16:40 – Огляд Eisenbahnmuseum Bochum.

- 17:30 – Прибуття до Ессену
- 18:00 – Прогулянка по району Kruppsiedlung Margarethenhoh
- 18:30 – Огляд Ессенського собору
- 18:50 – Огляд Філармонії
- 19:30 – Заселення в готель Frohnhauser Hof
- 20:20 – Вечеря в ресторані Dimitria
- 2-й день, неділя:
- 06:30 – Підйом
- 07:00 – Сніданок (власноруч приготований)
- 07:30 – виїзд з Ессена
- 08:30 – прибуття в Дуйсбург
- 09:00 – прибуття та прогулянка по ландшафтному парку Північного Дуйсбурга
- 09:40 – приїзд до музею Культури та Історії міста Дуйсбург та огляд
- 10:30 – огляд музею Вільгельма Лембрука
- 11:30 – огляд музею Küppersmühle
- 12:20 – виїзд до Дюссельдорфу
- 13:30 – прибуття в Дюссельдорф
- 13:55 – обід в ресторані Gingerboy
- 14:40 – екскурсія старим містом Альштадт – історичною частиною Дюссельдорфа
- 15:20 – прогулянка по березі річки Райн та огляд Rhine Tower
- 15:50 – виїзд до Кельну
- 16:50 – прибуття в Кельн
- 17:00 – Прогулянка по центру міста та огляд туристичних destinations (Кельнський собор, Кельнська ратуша, Neumarkt)
- 18:00-18:30 – огляд історичних пам'ятників Ханенторбург та Römerturm. Кінець маршруту.
- Індивідуальний виїзд з Кельну.
- Вартість путівки для туриста – від 150 євро. У вартість турпакета входить проживання в готелі (одна ніч), сніданки, обіди та вечері.

Не включено: податок на культуру, податок на ліжко, прибуття та виїзд, трансфери, екскурсії, плата за вхід та огляд визначних пам'яток, карти міст, страхування, поради та витрати для особистих потреб.

Вартість туру для туриста з врахуванням податків – від 300 євро. В нього входитиме ціни за відвідування музеїв (сума становитиме приблизно 60 – 70 євро), також, входитиме в загальну суму податок на культуру, на ліжко-місце, плата за вхід та огляд визначних пам'яток, карти міст та страхування (30 євро з людини).

Ці поїздки не підходять для людей з обмеженими фізичними можливостями.

Ціни на послуги:

Прокат велосипеда з багажною сумкою – 30 євро з особи.

Вартість проживання в готелі – 40-80 євро з особи (в залежності від вибору номера).

Екскурсії в музеї – 60-70 євро з особи.

Страхування – 30 євро з особи.

Переваги даного туру для споживачів:

- Цікавий в історичному контексті як для іноземних, так і для внутрішніх туристів.
- Подолання маршруту на свіжому повітрі.
- Підтримка фізичної форми в поєднанні з оглядом визначних пам'яток.
- Недорога вартість путівки на велосипедний тур.

Вимоги до потенційних туристів – відмінна фізична форма, навички катання на велосипеді, довідка про здоровий стан людини від лікаря.

Спортивний туризм Німеччини можна виділити як хороший зразок для розвитку власного спортивного туризму в Україні. Насамперед, потрібно мати гарно регламентовану нормативно-правову базу та стратегії розвитку різних видів спортивного туризму. Не можна забувати про інфраструктуру, яка відіграє важливу роль в становленні даного виду туризму, її вдосконалення, створення нових веломаршрутів по всій території країни. В Німеччині права велосипедистів майже на одному рівні з автотранспортом. Перехід на екологічно важливий для середовища транспорту тільки іде на користь довкіллю. Викидів газу в атмосферу зменшується, тим самим повітря стає більш чистішим. Економічна складова має

важливе значення для розвитку спортивного туризму, фінансовий вклад в спортивний туризм зробить даний напрямок конкурентним серед інших країн Європи та світу.

Для України буде корисним запозичити деякі програми, стратегії та організаційні моменти задля розвитку спортивного туризму в країні. Німецька пішохідна асоціація, яка регулюється на урядовому рівні має змогу правильно забезпечувати порядок в населених пунктах та захищати навколишнє середовище. Одна із стратегій, яку можна було б запозичити – це аудит пішохідного руху у містах для зручного пересування населеним пунктом. Для цього було створено спеціальний додаток GehCheck, який показує безпечні і недоступні шляхи, відображає інформацію про різні шляхи пересування [46]. Для України дана програма була б дуже корисною для контролю пішохідних шляхів, розробка додатку не є складною і не займатиме багато часу для створення. Наступна програма, яка може розвинути водний туризм в Україні на прикладі федеральної програми „Блакитна стрічка Німеччини” метою якої є створення екологічно чистого середовища на водних ділянках. Вона була започаткована за спільної ініціативи Федерального міністерства транспорту та Федерального міністерства охорони навколишнього середовища. Також, мета цієї програми інвестувати у відновлення водних шляхів, зробити акцент на захисті водного середовища, запобігання повеням, розвивати водний туризм, дозвілля, спорт та відпочинок. Згідно неї, різні клуби, асоціації, організації можуть подавати заявку на фінансування від Федерального агентства з охорони природи для розвитку водних шляхів. Саме на прикладі цієї програми можна впровадити захист водних ресурсів України, але перешкодою може слугувати вартість інвестицій в даний проект [41]. Розвиток велосипедного туризму в Україні на слабкому рівні, але доволі таки перспективний. Програма транспортної політики ADFC (Allgemeiner Deutscher Fahrrad-Club) Німеччини є основним в загальнонаціональній транспортній політиці та передбачає перехід на екологічний транспорт – велосипед. Такий перехід полегшує ситуацію на переповнених міських вулицях, активно захищає навколишнє середовище та більше розвиває велосипедний туризм. В Україні

програми щодо велосипедного туризму здебільшого визначаються місцевими громадами, радами та департаментами і стосуються розвитку велосипедної інфраструктури та руху в містах. Однак для країни буде важко перейти на велосипедний транспорт із-за майже відсутньої велосипедної інфраструктури по всій території країни та незначного фінансування [53]. Згідно цих програм можна зробити висновок, що без стійкої економіки та залучень інвестицій розвиток туризму України не зможе бути на високому рівні і конкурувати з багатьма розвиненими країнами світу, такими як Німеччина.

ВИСНОВОК

Дослідження спортивного туризму у Німеччині та Україні дозволило зробити висновки. Спортивний туризм Німеччини, як вид спорту являється важливим туристичним ресурсом для країни та і для самого населення. Спортивний туризм є вагомим засобом сприяння підвищенню соціальної та трудової активності людей, задоволення їх моральних, естетичних та творчих запитів та життєво важливої потреби взаємного спілкування. Спортивний туризм здійснює різноманітні спортивні, оздоровчі, рекреаційні, пізнавальні, виховні, економічні та інші функції, і потенційно має можливості для ще більшого розвитку туристично-спортивного руху в країні. Однак в Україні ситуація інша, спортивний туризм не такий популярний і невеличка частка займається велосипедним, пішохідним, гірськолижним, водним видами туризму та альпінізмом.

Головна особливість спортивного туризму полягає в тому, що він, на відміну від більшості інших видів спорту, не вимагає великих матеріальних витрат, так як, по-перше, розвивається в існуючому навколишньому середовищу і не вимагає значних капіталовкладень для підготовки і проведення туристсько-спортивних масових заходів та зведення спеціальних споруд для їх проведення, по-друге, матеріально-технічне та організаційне забезпечення зазначених заходів в значній мірі здійснюється силами і засобами самих туристів, по-третє, вже склалася і діє громадська система підготовки та підвищення кадрів, яка з мінімальними витратами з боку держави може і надалі ефективно функціонувати.

Спортивний туризм Німеччини розвинений у всіх регіонах країни і повсюди відіграє важливу роль як в економічному розвитку країни, так і для задоволення потреб туристів. В Україні спортивний туризм особливо розвинений в Карпатському регіоні на гірських схилах (альпінізм та гірськолижний туризм), інші регіони країни є малорозвиненими, але дуже перспективними та мають всі необхідні ресурси для розвитку усіх основних видів спортивного туризму.

Альпінізм у Німеччині розвинений здебільшого в районах гірської системи Альп. Регіон Баварія має найбільшу кількість ресурсів для розвитку альпінізму та гірськолижного туризму. Гори цієї гірської системи є невисокими (середня висота

2300-2500 м.), але для розвитку гірськолижного туризму представляють важливий попит для туристів. Існує проблема в екології даної місцевості, а в загалом і клімату регіону, середня температура якої поступово починає зменшуватися і зменшується покрівля снігу. Уряд Німеччини вкладає значні зусилля та кошти задля збереження туристичного регіону, закликає багатьох інвесторів для покращення стану довкілля. В Україні основними регіонами для альпінізму та гірськолижного туризму є Львівська, Закарпатська, Чернівецька та Івано-Франківська області. Гори, в порівнянні з німецькими вершинами, являються нижчі за висотою. Екологічна ситуація в регіоні теж є під питанням із-за вирубки лісів в деяких місцевостях. Уряд приділяє увагу даній проблемі та готує заходи щодо покращення екологічної ситуації в Карпатському регіоні.

Піший, водний та велосипедні види туризму у Німеччині також користуються великим попитом серед туристів. По всій території країни відкрили безліч еко-доріжок для безпечного втручання в природу людини та захисту екології. Розвинена інфраструктура велосипедних доріжок по всій країні дає змогу багатьом туристам подорожувати з регіону в регіон без жодних обмежень. Загальна протяжність велодоріжок по всій території країни складає приблизно 40 000 км. Німеччина володіє великою кількістю річок, на яких можна проводити змагання по водного туризму. Популярними серед туристів користується рафтинг, каякінг та сплави по річках. Для збереження природного середовища вод запровадили спеціальні концепції задля правильного використання водних ресурсів країни. Не така сприятлива ситуація в Україні, яка хоч і володіє всіма необхідними ресурсами для розвитку всіх видів спортивного туризму, але не використовує даний потенціал, зокрема можливе створення більшої кількості екологічних стежок, розвинення велосипедної інфраструктури, покращення екологічної ситуації на водоймищах.

Визначення проблематики та перспектив використання спортивного туризму в Німеччині дали змогу зрозуміти та дати висновки до цього. Головною проблемою являється екологія, яка страждає від великих напливів туристів і для вирішення таких проблем створюються спеціальні еко-стежки та екологічні програми подібні

до „Блакитна стрічка”, яка займається правильним використанням водних шляхів для туризму в цілому. Однак не дивлячись на проблеми, Німеччина є одним із лідерів у світі у спортивному туризмі, в плані того, як розвинута інфраструктура для різних видів цього виду туризму.

Україна ще далека від ідеалу, але в порівнянні з Німеччиною має більше ресурсів та все необхідне для розвитку спортивного туризму. Залучення іноземних інвестицій, правильне фінансування, догляд за екологією дасть змогу розвиватись в правильному векторі та будувати спортивний фундамент для наступних поколінь.

Власна розробка маршруту представляє велосипедну подорож по 6 містам регіону Північної Рейн-Вестфалії і має специфічне поєднання спортивного та культурно-пізнавального туризму. На такому маршруті можна не тільки зайнятись фізичною підготовкою, а також оглянути одні з найкращих туристичних destinations країни. Тур представлений для групи людей від 18-40 р., так як вимагає деякої фізичної підготовки для проходження такої дистанції за два дні. Майже вся подорож пройде на міських дорогах. Даний маршрут буде представляти інтерес для туристів як з Європи, так і з всього світу.

На сьогоднішній день, спортивний туризм в Німеччині розвинений на високому рівні. Значні зусилля, які були докладені з боку уряду країни на туризм істотно вплинули на характер розвитку та ситуацію спортивного туризму. Достатньо правильно вибудована сучасна нормативно-правова, методична та інформаційна база, яка враховує реалії і внутрішні організаційні проблеми в туристично-спортивному русі, які вирішуються в правильній послідовності. Україна на початковому шляху свого розвитку та тільки починає розвивати спортивний напрямок. Потрібно впроваджувати сучасну нормативно-правову, методичну та інформаційну базу на прикладі Німеччини, яка вже розвинула спортивний туризм на високий рівень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Альпінізм [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gorgany.com/pro/mountaineering-how-to-start/>
2. Водний туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://turnavigator.com.ua/%d0%b2%d0%be%d0%b4%d0%bd%d0%b8%d0%b9-%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b8%d0%b7%d0%bc-%d0%b2%d1%81%d1%96-%d0%b2%d0%b8%d0%b4%d0%b8-%d0%b2%d0%be%d0%b4%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be-%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b8%d0%b7%d0%bc/>
3. Водний туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.tkg.org.ua/node/2506>
4. Велосипедне соціопитування [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://itc.ua/news/velosipednyj-soczopros-76-ukrainczev-umeyut-ezdit-na-velosipede-42-vladeyut-imi-16-ispolzuyut-ih-kruglyj-god-i-pr-infografika/>
5. Гвоздів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://funtime.kiev.ua/aktivnie-razvlecheniya/gvozdov>
6. Гірськолижний курорт Буковель [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ua.igotoworld.com/ru/poi_object/65989_bukovel.htm
7. Гірськолижний курорт Красія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://krasiya.info/ua/>
8. Гірськолижний курорт Мигово [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zymaghory.com/tourism/myhove/ukr>
9. Гірськолижний курорт Пилипець [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ua.igotoworld.com/ru/poi_object/71597_gornolyzhnyy-kurort-pilipец.htm
10. Гірськолижний комплекс Плай [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://play-karpaty.com/>

11. Гірськолижний курорт Яблуниця [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ua.igotoworld.com/ru/poi_object/71612_gornolyzhnyy-kurort-yablunica.htm
12. Гірськолижний курорт Яремче [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ua.igotoworld.com/ru/poi_object/71848_gornolyzhnyy-kurort-yaremcha.htm
13. Гірськолижні витяги і траси у Славському [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.karpaty.info/ua/uk/lv/st/slavsko/skilifts/>
14. Топ-10 гірськолижних курортів України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://veterdoit.com/top-10-hirs-kolyzhnykh-kurortiv-ukrainy-abo-de-provesty-vidpochynok-nezabutn-o/>
15. Драгобрат [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://turizm.e1.ru/dragobrat/skiing/>
16. Лижний туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://vseproturizm.blogspot.com/2014/01/blog-post_7842.html
17. Методи дослідження [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://studfile.net/preview/4193792/>
18. 10 найвищих вершин Українських Карпат [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://blog.karpaty.ua/10-naivishchikh-viershin-ukrayinskikh-karpat/>
19. Основні центри та перспективи розвитку гірськолижного туризму в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://eprints.kname.edu.ua/49634/1/ilovepdf_com-119-120.pdf
20. Особливості та переваги велосипедного туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://tourlib.net/statti_ukr/shyshkina.htm
21. Перелік і довжина найдовших річок, що протікають на території України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://aru.org.ua/>
22. Перспективи розвитку водних видів туризму в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [file:///C:/Users/olehs/Downloads/--%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/olehs/Downloads/--%20(1).pdf)

23. Проблеми та перспективи розвитку велосипедного туризму в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/54462/1/%D0%A4%D0%9C%D0%92_%D0%B7_2022_242_%D0%9B%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf
24. Проблеми та перспективи розвитку гірськолижних курортів в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/19937/1/7.pdf>
25. Про пішохідний туризм в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ecotur-kmk.at.ua/publ/10-1-0-1>
26. Скелелазіння [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gorgany.com/pro/climbing-how-to-start/>
27. Скелелазіння та альпінізм у Криму [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://prosemenov.ru/uk/skalolazanie-v-krymu-skalolazanie-i-alpinizm-v-krymu-shkola-alpinizma/>
28. Скелелазні райони України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1XhGzNYnnqG52t0vF5aQrdjAV4HO9AKom&ll=48.47716253869618%2C25.41786235328918&z=7>
29. Спеціальні види туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://infotour.in.ua/babkin10.htm>
30. Спортивний туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/1754090643588/turizm/sportivniy_turizm
31. Спорт і туризм: 7 найкрасивіших велосипедних маршрутів України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mixsport.pro/blog/sport-i-turizm-7-samyh-krasivyh-velosipednyh-marsrutov-ukrainy>
32. Сучасний стан та перспективи розвитку гірськолижного туризму в Західному регіоні України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

- <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34525/1/%D0%94%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%A2.%D0%92.pdf>
33. Стимулювання розвитку міського туризму через розширення велосипедної інфраструктури [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/16_Veloinfrastruktura.pdf
34. Як почати займатися альпінізмом в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ua.igotoworld.com/ru/article/674_kak-nachat-zanimatsya-alpinizmom-v-ukraine.htm
35. Никишин Л.Ф. Туризм и здоровье / Л.Ф. Никишин, А.А. Коструб. – К, 2001. – 98 с.
36. Энциклопедия туриста – М, 2003. – 548 с.
37. Alpinklettern [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bergwelten.com/a/alkpinklettern-was-ist-das-eigentlich>
38. Alpinschule Deutschland [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.bergfex.de/sommer/deutschland/sportanbieter/_alpinschule/
39. Anzahl der Personen in Deutschland, die in der Freizeit Bergsteigen betreiben, nach Häufigkeit von 2016 bis 2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/171163/umfrage/haeufigkeit-von-bergsteigen-in-der-freizeit/#:~:text=Umfrage%20in%20Deutschland%20zur%20H%C3%A4ufigkeit%20von%20Bergsteigen%20in%20der%20Freizeit%20bis%202020&text=Im%20Jahr%202020%20gab%20es,in%20ihrer%20Freizeit%20Bergsteigen%20betrieben>
40. Branchenverbände Befürchten Einschränkungen Für Wassersport Und Wassertourismus [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kanu.de/Branchenverbaende-befuerchten-Einschraenkungen-fuer-Wassersport-und-Wassertourismus-55550.html>

41. Bundesprogramm „Blaues Band Deutschland“ [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://www.blaues-band.bund.de/Projektseiten/Blaues_Band/DE/SharedDocs/Downloads/BBD_Modellprojekte.pdf?__blob=publicationFile&v=6
42. Das sind die schönsten Radstrecken Deutschlands [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://www.handelsblatt.com/arts_und_style/lifestyle/fahrradtouren-2020-das-sind-die-schoensten-radstrecken-deutschlands/24695240.html?ticket=ST-1957513-pqNSDCPWqZGKcрn2uz9L-ap5
43. Deutschland: beste Skilifte [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.skiresort.de/beste-skigebiete/deutschland/sortiert-nach/lifte-bahnen/>
44. Die ADFC-Radreiseanalyse [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.adfc.de/artikel/die-adfc-radreiseanalyse-2018>
45. Fernwanderwege Deutschland [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.wanderkompass.de/fernwanderwege.html>
46. Fußverkehrs-Checks [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.fussverkehrs-check.de/>
47. Grundlagenuntersuchung Fahrradtourismus in Deutschland [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://www.bayernbike.de/cms/upload/content/tickermeldungen/dokumente/dt_v_langversion.pdf
48. Höchste Berge in Deutschland [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/606173/umfrage/hoechste-berge-in-deutschland/>
49. Skifahren Deutschland [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.voucherwonderland.com/reisemagazin/skigebiete-in-deutschland/>
50. Skigebiete Deutschland [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bergfex.de/deutschland/>

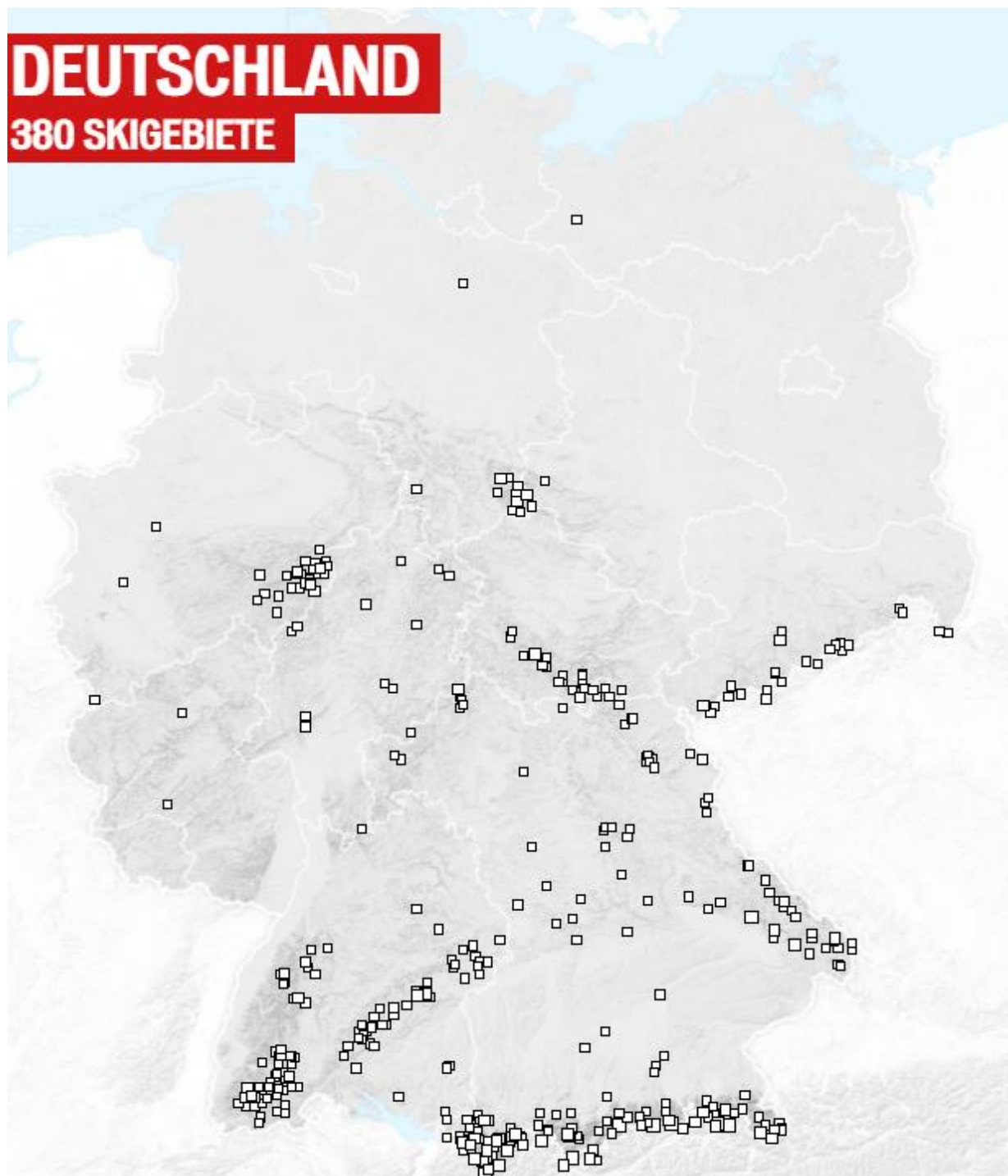
51. Skitourismus in den Bayerischen Alpen [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.econstor.eu/handle/10419/102924>
52. Top Trails: Ihr Premiumweg [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.fernwege.de/d/top-trails/karte/index.html>
53. Verkehrspolitisches Programm [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.adfc.de/artikel/verkehrspolitisches-programm-des-adfc>
54. Wanderland. Eine Reise Durch Die Geschichte Des Wanderns [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.gnm.de/ausstellungen/sonderausstellungen-rueckblick/wanderland/>
55. Wanderwissen [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.wanderbaresdeutschland.de/Wanderwissen/praxiswissen>
56. Wassertourismus [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Artikel/Tourismus/tourismuspolitik-schwerpunkte-wassertourismus.html>
57. Wintertourismus [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://wiki.bildungserver.de/klimawandel/index.php/Wintertourismus>
58. Wirtschaftliche Bedeutung [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.driv.de/themen/reisen-in-zahlen/wirtschaftliche-bedeutung.html>
59. Übersicht Skigebiete in Deutschland [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.snowplaza.de/deutschland/skigebiete/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Гірськолижні зони Німеччини

Джерело [50]

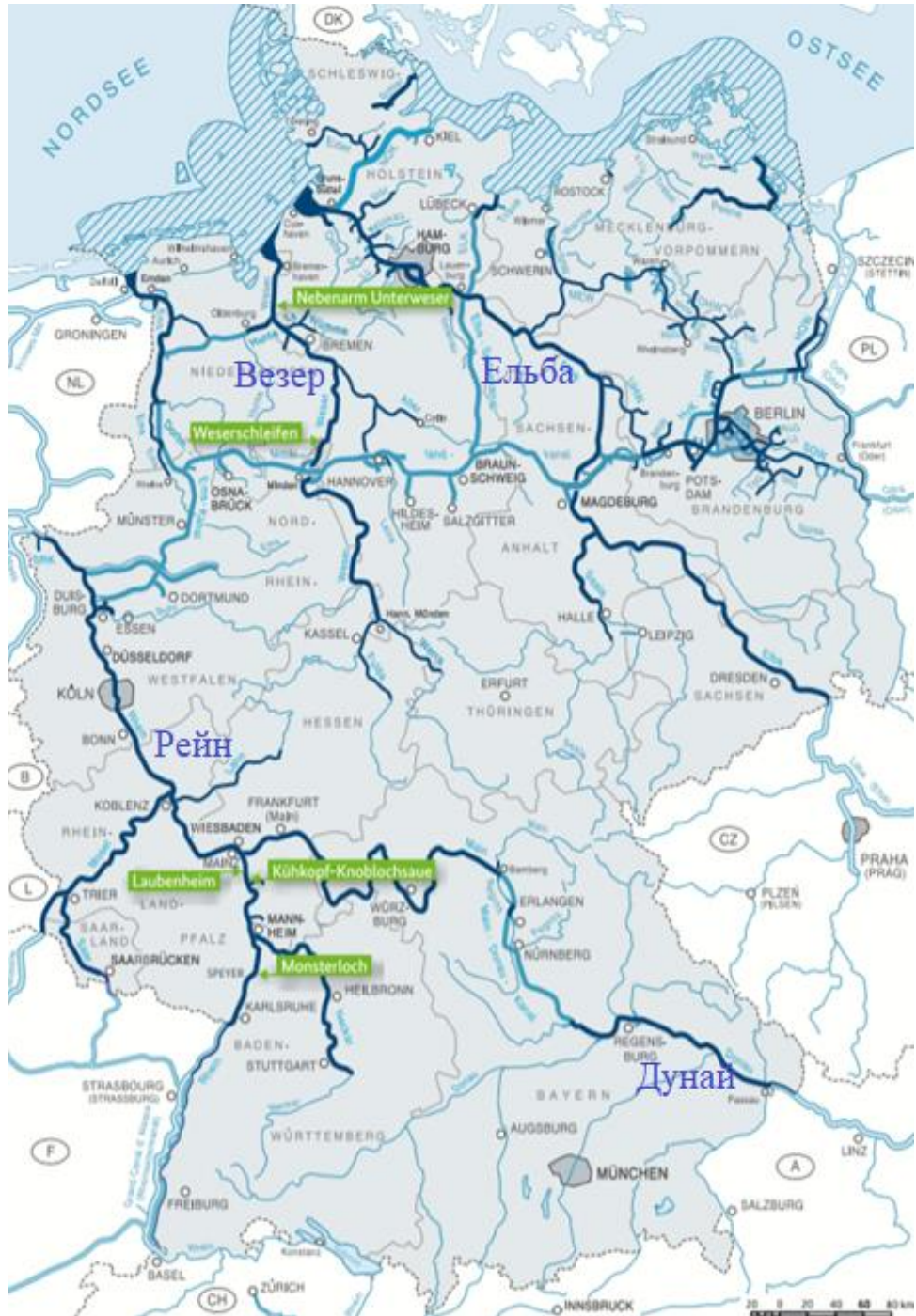
Найпопулярніші пішохідні стежки в Німеччині

Джерело [47]

Водні шляхи Німеччини

Джерело [56]

Д О В І Д К А
про перевірку на плагіат

Назва атестаційної випускної роботи: Спортивний туризм в Німеччині: досвід для України/Sports tourism in Germany: experience for Ukraine

Автор (и): Метленко Олег Валерійович

Обсяг твору: 80 сторінки.

Програмний засіб перевірки на плагіат: Anti-Plagiarism

Результати перевірки на плагіат (рівень оригінальності у відсотках): 99%

Загальний висновок: _____

Група відповідальних осіб за перевірку плагіату на кафедрі ГІФ

Доц. каф. ГІФ

Зіборов В.В.

Результати підтверджую
Зав.кафедри ГІФ

Карпінський Ю.О.